Hisli Kirpi

İlhami Algör



iletişim

"Şuraya bir deniz yapalım. Dibine batıklar, demirden evler. Üzerine adalar, kenarlarına kıyılar, kıyılara farklı diller konuşan insanlar. Fakat herkesin bir omurgası, leğen kemiği ve mümkün ise aile fotoğraf albümü olsun. Eğer bir ailesi ve fotoğraf albümü yok ise canı sağ olsun."





Hayatın kıyılarında dolaşan bir adam ve onun, içinden Nezihe Hanım geçen dünyası. İlhami Algör, *Hisli Kirpi*'de katman katman yükselen anlatımı ve kendine özgü muzip diliyle duyguların ve gerçeklerin, var olmanın ve yok oluşun, anın ve geçmişin iç içe geçtiği bir hikâye kuruyor.

Hem her gün sokaklarında gezdiğimiz hem de caddelerini ilk kez gördüğümüz bir yerdeymiş gibi heyecanla adımladığımız "Aziz Bura"nın gündüz ve gecesinin kokusunu duyduğumuz, ismiyle müsemma hisli ve sorularla dolu bir roman.

İLHAMİ ALGÖR

Hisli Kirpi



İllüstrasyonlar: Seda Mit

iletişim

İÇİNDEKİLER

Turunculu takdim
Aziz Bura neresidir? Kirpi Saçlı Adam kimdir?
Nezihe Hanım ile alâkası nedir? 7

Tırhandil'li takdim
Nezihe Hanım'ın da bir sesi var. 33

Çelişkili takdim
Bencil miyim Nezihe Hanım? Bencil ve kıskanç mıyım? 55

İtiraflı takdim
"Ürkek, çekingen ve hatta belki de korkan." 65

5 numaralı takdim
Lavanta moru V yaka bluz 77

Nihai takdim
Hoşça kal güzel insanlar evi 91



Turunculu takdim

Aziz Bura neresidir? Kirpi Saçlı Adam kimdir? Nezihe Hanım ile alâkası nedir?

Şuraya bir deniz yapalım. Dibine batıklar, demirden evler. Üzerine adalar, kenarlarına kıyılar, kıyılara farklı diller konuşan insanlar. Fakat herkesin bir omurgası, leğen kemiği ve mümkün ise aile fotoğraf albümü olsun. Eğer bir ailesi ve fotoğraf albümü yok ise canı sağ olsun.



Şuradan kıyıya çıkalım. Çakıllı bir sahile. Sahilin ardında, sık ağaçlı bir meşe ormanı ile kaplı bir vadi tepelere doğru yayılsın. Ormanda yaban domuzları fink atsın, yan gelip yatsın. Lakin, zaman denilen o zımbırtı birkaç kelime ile rüzgâr gibi aksın ve ormanın yerini artık bahçeler, meyve ağaçları, kırmızı kiremitli çatılar, apart otel-pansiyon tabelaları, güneşin altında minik bir mabet gibi parıldayan bankamatik kutusu alsın.

Üzerlerini gece karanlığı ile örtelim. O karanlıkta sahile vuran dalgaların sesinden başka ses olmasın. İnce bir yol, sahilden ayrılıp vadinin içlerine, tepelere doğru yol alsın. Yol boyunca birkaç sokak lambası, turuncu ışıkları ile karanlığı bölüyor olsunlar.

Şuraya da yatağında uyumakta olan kirpi saçlı bir adam yapalım. Saçları kırlaşmış, yüzü ince uzun, sakalı birkaç günlük. Saçlarına sokak lambasından bir parça ışık düşüyor ve adam, ışığın hatırına turuncu bir melek gibi görünüyor. Görünüme aldanmayalım. Belki kadın düşmanı bir Homongolos veya bir Mavi Sakal. Künyesine bakalım. Nüfus kaydında "şehirli yoksul" yazıyor. Polis dosyasında "tavşan boku", jandarma istihbarat kayıtlarında "eli kalem tutan çulsuz" notu düşülmüş. *Instagram*'da kaydı yok. Derin hafızada "menfi" olarak geçiyor. "Olumsuz biri" anlamında. Uyurken turuncu bir melek görünümüne bürünebilen birinin sicili nasıl bu kadar sevimsiz olabilir ki? Soruyu burada bırakalım. Masasına dağılmış notlarına göz atalım.

Notlar 

Memleket burada, Aziz Bura sahilinde bitiyor. Sonrası sıvı bir gezegen. İleride, sabahları birbirlerini, "Kalimera," diyerek selamlayan insanların yaşadığı küçük bir ada var. Gökyüzünün bulutsuz olduğu gecelerde ışıkları göz kırpıyor. Aziz Bura ahalisinden adaya geziye gidenler olmuş. Muhtar, "Gâvur diyoruz ama sokakları çok temiz," dedi. Muhtar, sofrada kadeh tutan biri. Kelimeyi sarf ederken dilinde ve bakışlarında gâvur nitelemesine katılmadığını hissettiren ince şeyler var.

Dışarıdan, insanı durduk yere iyimser kılan, gülümseten muhteşem bir çiçek kokusu geliyor. "Ne çiçeği acaba?" sorusunun peşine evden çıktım. Komşu kadınlar kapı önünde ayaküstü sohbet ediyorlar. Kokuyu sordum. İnce bir tebessüm ile, "Portakal çiçeği," dediler. "Saçları kırlaşmış bir adam, bu yaşına gelmiş, portakal çiçeği kokusunu yeni öğreniyor." Bu benim iç sesim. Kadınlar kınamadılar beni.

Sabahları, "Acaba deniz yerinde duruyor mu?" oyunu oynayıp sahile iniyorum. Sahildeki kahvenin önünde Aziz Buralı birkaç erkenci oluyor. Çay içip sohbet ediyorlar. Tüpçü Ali de orada oluyor genellikle. Ali, Aziz Bura'nın tüpgaz ve damacana su bayii. Baba tarafından dedesi Rodos Adası'nda deniz polisi imiş. "Alman harbinde, babam üç yaşındaymış nenem ile geldiğinde," dedi Ali. "Babası yetim miydi acaba?" diye düşündüm. Benimki yetim ve öksüz imiş çünkü. Önce babası yani baba dedem ölmüş Cumhuriyet'in kurulduğu senelerde. Kerpiç ev yaparken tavan ağırlığını taşıyan hatıllar çökmüş, altında kalmış ezilmiş. Babam yetim kalmış böylece. Babam diyorum ama belli ki ufacık sümüklü bir çocuk. Sonra başından bir sürü şeyler geçerek büyüyecek, bir gün bir kadınla evlenecek ve o ikisi anam babam olacaklar. Böyle düşününce garip bir his geliyor insana. Tercümesi şöyle: Uzaydasın, kafanda bir uzay başlığı dünyaya bakıyorsun. Geldiğin yerden çok uzaktasın, hem mesafelisin hem ilişkili. Ve bu ikisi, ilişki ve mesafe aynı anda tek şey oluyor. Mesafe de bir ilişkidir mi demiş oldum?



Sonra anası da ölmüş babamın. Böylece öksüz de kalmış. Nenesinin sırtında kapı kapı dolaşırlarmış. Anamın yorumuna göre dilendikleri anlamına geliyor kapı kapı dolaşmaları. Açlar yani. Gerçi herkesin birbirini tanıdığı küçük bir dağ köyü olduğu için yabancıdan dilenmekten farklıdır herhalde. Yine de dilenmek ama... Bu yüzden kurcalamadım Ali'nin, "... babam üç yaşındaymış nenem ile geldiğinde," lafını. Fakat yetim olup olmadığı aklıma takıldı.

Ali, kıyıya vuran cesetlerden söz etti. Cesetlerden biri, konuşmakta olduğumuz yerin birkaç metre ötesine, çakılların üstüne vurmuş. Gencecik dal gibi delikanlı imiş. Yerde ya-

tarken gördüm delikanlıyı. Bakıştık adeta. "Ben ve birbirini tanımayan birkaç kişi, kumdan heykellerdik," dedi bana, "çakılların üstünde bekleşiyorduk. Rüzgâr sert esiyordu, tozuyorduk. Birinin yüzü dağıldı, diğerinin bir şeyler anlatıyorken dudakları. Ben, tozuduğumun farkında değildim. Bana olmaz sanıyordum."

İçimden bir his geçti, tercümesi şöyle: "Kendimi bir kenara itilmiş, kendi yanığı ile tütsülenir zannederken başka bir yangına, yersiz yurtsuzlar atlasına mı düştüm? Sınırları silip atan, yanık kokulu bir rüzgâr mı esiyor?" Anlaşılmaz şeyler mi söylüyorum Nezihe Hanım?

Kirpi Saçlı'nın birbirini tutmayan dağınık notlarına anlam veremeyelim. Kafası karışık biri olduğunu düşünelim. Böylece bir anlama varmış ve anlamsız kalmamış olalım. Dürtüp uyandıralım. Gün ağarmak üzere olsun.

Gün



Ağarırken, sanki birileri dürtmüş gibi uyanırım. Perdelerim hep açık durur. Yatağımda doğrulur karanlığın yırtılışını izlerim. O esnada, nasıl tarif edeceğimi bilemediğim muhteşem renkler, ışıklar belirir. Acaba başka kimler tanık bu âna? Sahile vurmuş cesetleri saymaz isek...

Sabahın ilk saatleri, gün yükseldikçe farklı adlar alıyor; tanyeri, kuşluk, vb. Adlandırmaların nasıl sıralandığını bilmek isterdim. Geldim gidiyorum, hâlâ öğrenemedim. Ayıp! Bu utançla biraz daha yatarım. Yastığa gömülür, hayal kurarım. Nezihe Hanım'ı düşünürüm. O adam ile yıllarca evli kaldı. Adam evlenene kadar iyi idi de, evlendikten sonra içindeki hot zot huyu açığa çıktı. Nezihe, adamın değişmesini bekledi. Beklerken bazı şeyleri içine attı. İçi yoruldu ve

nihayetinde söndü. O zaman boşadı adamı. Kendine ipeksi saten kumaştan, yavruağzı renkli bir elbise aldı. Belki de kendi dikti. Elbisenin göğüs kısmında kumaş öne doğru salıyor kendini. Drape diyorlar galiba, iki kat, ince yatay bir kavis oluşuyor orada. Nezihe'de, hafif geniş leğen kemikleri ve duruşunda hayat enerjisi var. Taşıyabiliyor elbiseyi. Giydi, yeğeninin düğününe gitti.

Nezihe Hanım kim? Bilmiyorum. Bir gün yavruağzı renkli elbisesi içinde bir kadın gördüm. Topukluları üzerinde kararlı duruşu ile her ne yapacak ise onu yapmaya hazır bir insan gördüm. Belki de gördüğümü sandım. Sanmak, yanılmak mıdır? Olsun. Ona Nezihe adını verdim ve duruşunu hafızama aldım. Hafızaya alınan şeyler bazen kendiliğinden hareket ederler. Siz de yardım ederseniz hikâyeleri oluşur. Mesela Nezihe Hanım'ı, kocasını nihayet boşamış bir kadının kendini yeniden yapılandırması olarak hayal ediyorum.



Son cümlede içime sinmeyen kelimeler var. "Nihayet boşamış" ifadesi, kocası ile yaşadıklarında Nezihe Hanım'dan yana taraf olduğum izlenimini veriyor. Değilim. Ne yaşadıklarını bilmem. Kocasını da tanımam. "Belki adamın işleri bozulmuştur," diye düşündüm. Döviz kurlarının oynaklığından zarar görmüştür. Borcu katlanmış, alacaklarını tahsil edememiş, icralık olmuş, eve haciz gelmiş. Haciz memuru kanepe, televizyon, vs. evi toplarken, "Alıyoruz da," demiş, "yed-i emin depolarında toplu iğne koyacak yer kalmadı."

Nezihe'yi, koşullar zorlaşınca yoldaşını terk eden biri olarak düşünmek istemiyorum. Neden istemiyorum? Bilmiyorum. Nezihe, anasının gözü, kurnazın teki, sürekli fitne fesat ile meşgul, her yaptığı yanına kâr kalan bir kötü-

lük abidesi de olabilir. Belki o zaman hikâyesi daha hareketli ve sürükleyici bir hikâye olur. Kötüler daha makbul son yıllarda. Bence o tombul tembel kedi ile başladı her şey. Herkesi kulu kölesi yapan bencillik abidesi, çizgiden mamul Garfi adlı bir ev kedisi ile. Bana da kediye verdikleri kadar yüz verseler ben de azar kudururum. Acaba Nezihe Hanım'ı her türlü fitne fesadı yapmaya hakkı olduğunu düşünen bir kötü yapabilir miyim? Nasıl? Kötüyü, kötü yapan nedir? Köpekköylüler mi kötü mesela? Hani şu kendilerine sığınan genç kadını köleye çeviren, kömür cürufunda yaşayan yoksullar. Kendilerinden daha çaresiz birini bulunca etinden her gün bir parça daha koparan, bunu yapmaya hakları olduğuna kendilerini ikna edebilen insanlar mı? Kendini yalana inandırabilme kıvraklığı mı acaba kötülük? Nezihe böyle biri olabilir mi? Sahte can yeleği satıp, "N'apim çoluk çocuğum var," der mi? Diyebilen biri ile yaşar mı? Bir işkenceci ile mesela? Saçları briyantinli, Cuma'ları kaçırmayan.



Bence Nezihe kötü biri değil. Neden değil? Bilmiyorum. İçimden öyle geliyor. İçim kim oluyor? Eşinin işlerinin bozulması Nezihe'yi boşanma kararlılığına getirmedi bence. Başka bir izahı olmalı. Veya Nezihe bir başkasını sevmiş, seviyor olabilir mi?

İçime sinmeyen diğer kelime, "yapılandırma" kelimesi. Politik bürokrat bir dile ait gibi duruyor. Durumların üstünü örtmek, gizlemek konusunda mahir bir dil. Bu dili sık kullanan biri akşam evine gittiğinde, gününün nasıl geçtiğini soran birilerine acaba ne cevap veriyordur?

Son olarak; "hayal ediyorum" dediğim ise Nezihe ve hikâyesine ait tasavvurlarım belki hayal bile değil, sadece bir ez-

berdir. Şöyle bir düşüncenin ezberi: "Hayata devam etmesi, yeniden başlaması lazım." İyi niyetli bir önerme gibi duruyor ama "lazım" kelimesi çok sert, buyurgan. Cümleyi şarta dönüştürüyor. Farklı düşünüşlere, olabilirliklere yer bırakmıyor. Hatta Nezihe'ye bile tercih hakkı bırakmıyor. Belki de "lazım" kelimesinin sertliğini taşıdığım için Nezihe'ye dair aklıma başka türlü bir hikâye akışı gelmemektedir. Gelememektedir. Tasavvur, tahayyül yeteneğim bu kadardır. Haliyle ben de o kadarımdır. Sığ diyelim.

Olsun. Nezihe'yi yeğeninin düğününe götüreceğim. Bir ara, hava almak için salonun terasına çıkacak. Gece ıhlamur kokacak. Kebap da kokabilirdi fakat ıhlamuru tercih ettim. Kokuyu imge olarak kullandım. Yaz gecesi olduğunu belirtmek istedim. Yaz gecelerinin romantizme daha elverişli olduğuna dair bir kabulüm var. Gerçi bazıları yağmur sever. Olsun, yazın da yağar. Nezihe, teras korkuluklarına yaklaşıp gökyüzüne, yıldızlara bakacak. Bir yaz gecesi, tek başına geceye bakan bir kadın ve terasın bir köşesinde, sigara içen bir adam silüeti...



Silüet Adam, Nezihe'nin elinde gece çantası veya herhangi bir şey taşımadan, elleri kolları özgür bir kadın olarak terası adımlayışını görecek, o adımlayışta kişilik farklılığı sezecek ve kadının içinde bir yerlerde, vaktiyle ağaçlara tırmanmış bir kız çocuğu olduğu hissine kapılacak. Böylece terastaki adamın, bir kadının sadece leğen kemiklerine değil, ruhunun derinliklerine de bakabilen biri olduğunu düşüneceğiz. Kimselerin ince şeyleri anlamaya vakit bulamadığı veya ayırmadığı bir dünyada, Silüet Adam'ı bir nebze olumlayacağız. Şöyle bir beklenti oluşacak haliyle: "Tanışacaklar mı? Nasıl?"



Bilemiyorum. Buraya kadar getirdim ama tereddütlerim var. Nezihe'yi bir yaz gecesi, elin herifi ile tesadüfi bir tanışmaya mı itiyorum? Bir kadın tek başına geceye bakamaz mı? Yanına bir herif iliştirmek zorunda mıyım? Neden? Romantik bir hikâye hatırına mı? Neresi romantik? "Yeniden başlaması lazım" diye mi? Neyin yenisi? Ayrıca, Nezihe birisi ile tanışmalı ise başka seçeneği yok mu? Mesela salondaki davetliler arasından biriyle. Özellikle Nezihe'nin yakın çevresinin gözü önünde bir tanışma. Eğer adamı uygun bulurlarsa, hayat pahalılığına ve yalnızlığa karşı bir önlem olarak makul bir evlilik önerebilirler Nezihe'ye. Hayat pahalılığı ve yalnızlığa karşı önlem olarak evlilik, aşk-sevgi beraberliğinden ziyade hesap işi bir tercih gibi görünüyor. Olabilir. Taraflar özgür iradeleriyle hesap yapıyorlarsa kim ne diyebilir? Nezihe ile yeni eşinin ellerinde, "Adı geçen kişiler birbirleriyle sevişebilir, ürerler ise üretimleri yasal olarak geçerlidir. Seyahate çıkıp bir otelde konakladıklarında aynı odayı kullanabilirler" şeklinde bir vesikaları olur. Makul. Fakat Nezihe, "Nedir beni baş göz etme ısrarınız? Henüz boşanmış biri olarak şu aralar yalnız kalmayı tercih ediyor ya da görümcem Gülsüm'ü seviyor olamaz mıyım?" diye sorsa ne cevap verebilirim? Soru da makul.

Makuliyet ormanından bir çıkış bulabilirsem, Nezihe'nin hikâyesini tamam edip dergiye göndereceğim. Dergi, hesabıma bir milyon dolar yatıracak. Parayı çekip sahilde kurulan hafta sonu pazarına gideceğim. "Dostlarım," diyeceğim, "Aziz Buralılar, bir milyon dolar ile ekonominize katkıda bulunmaya geldim. Fakat imarlı arsa veya taş ev değil; taze soğan, peynir, dereotu ve yeşil zeytin alacağım. Acı sivri biberiniz var mı?"

Güneş

Bir mızrak boyu yükseldi ve "Kalk artık," dedi. "Kalk, evi selamla, ketıla su koy, küçüksuya git." Kalktım. "Günaydın ev," dedim. "Günaydın Zidikli Kontes," dedi ev. Bir şiire gönderme yapıyor kendince. Aylardır beraberiz. Alıştık birbirimize.



Ketılı ateşledim. Küçüksu-ketıl arası zamanlamam iyidir. Su kaynadığında dönmüş olurum. O aralıkta kısacık şiirimsiler yazarım: *"Küçük işler yapalım adamım, kıçımıza pantolon, ayağımıza çorap giyelim."*

Nitekim döndüm, şimdi kahve içelim. Firençpires dediklerinden. Bir de Firençkiss var. O buralarda yok. Var ise eğer, bana yok. Bir gün olur diye umut ediyorum. Etmesem de olur. Belki de daha iyi olur. İnsan hafifler. Nedir o alttan alta dürten, insana kendini eksik, tamamlanmamış hissettiren şey? İç bir şey. İç ile uğraşmayalım, baş edemeyiz. Kahvemizi, tütünümüzü alıp balkona çıkalım. Rüzgâr var. Olsun. Küçük, yuvarlak bir masa, iki sandalye. Birinde ben oturuyorum, diğeri boş. Genellikle boş. Buraya her oturuşumda gözüme batıyor. Gözümden girip içime batıyor. Kaldırsam mı?

Oturduğumuz yerden çevremize bakalım. Mesela begonvillere. Balkon korkuluklarını aşıp eve ulaşmaya çalışıyorlar. Şimdi kış sonu, bahar başı. Bir-iki çiçekli dalı, ısırgan dikenleri ile tehditkâr ve sevimsizler. Oysa yaz başında kelebek kanadından hafif ve narin pembe taç yaprakları ile deli bir kahkaha gibi patlıyorlar. Çiçekleri balkon zeminine döküldüğünde esinti ile birbirlerine sokulup öbekleşiyorlar. Toplayıp cam bir kâse içinde, salondaki masaya bırakıyorum. Canlı pembe olarak eve giriyorlar ve fakat günbegün solu-

yorlar. O soluk halleri ile bile insanın içine incecik bir hayat neşesi veriyorlar. Yine mi iç? Begonvillere hayranım. Dikenleri hariç. Bir kızım olsaydı adını Begonvil koyardım. Kızımı seven, dikenine katlansın.

Deniz yönüne bakalım. Komşumun düz beton damı, "İmar affı çıkarsa kat eklerim, apart-pansiyon açarım," diye açıkta bıraktığı demir filizleri, ağaçlar ağaçlar, geceleri turuncu ışık veren bir sokak lambası, daha ileride boylu poslu bir palmiye ve birkaç kiremit çatı üzerinden ufka bakalım. Deniz, oralarda bir yerlerde sıvı bir beden olarak nefes alıp veriyor. Görünürü görünmezi, dış'ı ve iç'i var. Sırları var, şakası yok. Aldığı nedir, kimdir bakmaz. Alırsa geri vermez. Ceset adını verdiğimiz, sahile vurmuş insanları saymaz isek. Ki onları diri iken de sayan yok.

Karaya dönelim. Ağaçlar ağaçlar, aralarda birkaç kırmızı kiremitli çatı, üzerlerinde güneş enerjili su ısıtıcısı şeysi. Ağaç diplerinde tavuklar, dallarda kuşlar. Oturmakta olduğum balkona çıkan merdivenler. Balkon girişini sınırlayan, ince demir çubuklardan mamul minik bir çit. Oyuncak gibi bir şey, çocuk atlar üzerinden. Çit çubukları arasından bana doğru bir kedi bakışı. Tütün rengi bir kedi. Sarman diyelim. Nasıl biri olduğumu anlamaya çalışıyor. Bu yeni galiba, daha önce bir bakıp çıkanlardan değil.

"Misafirim ben," dedim kediye, "yaz başına, ev sahibi gelene kadar buralardayım. Sonra rüzgârın estiği yöne gideceğim. Balkonu kullanmak istiyorsan bence sorun yok. Kullanabilirsin. Hatta şu boş sandalyeye kurulabilirsin. Fakat yiyecek bir şeyler vermem. Bugün versem yarın yine gelirsin. Beklenti içinde bana bakarsın. Hadise iki taraflı bir alışkanlığa, giderek vazifeye dönüşür. Taraflardan biri vazifesini aksatsa bir eksiklik duygusu oluşur. O duygu insanın bir taraflarına yapışır..."

Kedi ile konuşulur. Çok gördüm. Akıllı yaratık, benimle vakit kaybetmedi, "Aptalsın sen," diyebileceğim son bir bakış attı, çekti gitti. Biz kaldık; begonvil dalları, boş sandalye, rüzgâr, komşu damın beton filizleri, ufuktaki bulutlar ve altlarında deniz olduğu duygusu. İçimden bir his geçti, tercümesi şöyle: "Orada o kadar uzun süre yalnız kaldı ki, teknesi fırtınada parçalanmış, bir kıyı kasabasında mahsur kalmış denizci hissiyatına büründü. Boğazlı kazağı, başında yün beresi ile tütün tüttürüp denizi, mendireğe çarparak köpüren dalgaları izliyordu. Dalgalar, buradan gitmek arzusuna denk düşüyor, mendirek ise gidecek bir yeri olmadığını yüzüne çarp..."

"Kalk, Kadersiz Abidin, kalk güzelim," dedim kendime. Bazen bir yenilgi duygusu çöker üstüme. Ne zaman, neye yenilmiş isem yenilgiyi üstlenmem. Eğer duygunun ağzına bir tane çakıp gönderemiyorsam, Kadersiz Abidin adını verdiğim ihtiyaç anlarında yanımda beliren birine yüklerim. Abidin, "Madem ki kadersizim, o halde kader kavramının bende bir hükmü olamaz," şeklinde düşünen biri olduğu için ortalıkta yenilgiyi üstlenecek kimse kalmaz. Yenilgi hissi de yanlış adrese geldiğini düşünerek gider. "Kalk kadersizim, yersiz yurtsuzum kalk, eve gir, masaya otur, Nezihe'nin hikâyesini bağla. Bağlayamaz isen Nezihe'ye bir çiftetelli yaz. Ver müziği, kalabalığa karıştır, gözden kaybet."

Yapılacak işlere dair kendime komut veririm. Bir tür planlama terbiyesi diyelim. Bunun için kendimle konuşurum. Hiç değilse bir kediden daha yakınım kendime. Kendisi ile konuşmanın yalnızlıktan ötürü olduğunu söyleyenler var. Olabilir. Biz işimize bakalım. Varmış gibi.



Masa

Ağır ahşaptan mamul, dayanıklı, sağlam ve büyükçe. Kunt bir masa diyelim. Oturduğunda önemli şeyler yapabileceğin hissini veriyor. Galya kabile şeflerini toplayıp Sezar Roma'sına karşı direniş planları yapabilirsin. "İmacinasyon" diyorlar buna. Yani ahşap bir masaya bakıp Galyalı kabileleri Sezar'a karşı bir araya getirme şeysine. Anam sağ olaydı "Kıçından uyduruyorsun," derdi. Anam, rüzgârların sert estiği bir devirde Yerzinga derler, dağlardan müteşekkil bir gezegende büyüdü. "Rüzgâr sert ise insan gerçekçi olur," derler. Fakat o gerçekçi kadının da yumuşadığı durumlar vardı. Yerzinga'dan Mısır'a giden İbiş Dede'nin hikâyesi mesela:

"Büyük büyük dedemin kardeşi, İbiş imiş adı, köyden kalkıp Mısır'a gitmiş."

"Ne zaman?"

"Ne bileyim, padişahlık devrinde."

"Nasıl gitmiş?"

"Gitmiş işte. Gitmiş, bir kadınla evlenmiş. Oraya yerleşmiş."

"Hangi dilde anlaşmışlar?"

"Anlaşmışlar işte. Çocukları olmuş, büyümüş. Yıllar geçmiş, İbiş bir yaz vakti, harman zamanı Mısır eşeği sırtında köye dönmüş. Kalmış bir vakit. Köydeki mal mülk hisselerini kardeşlerine devretmiş. 'Ben döneyim artık,' demiş. Helalleşmiş kardeşleriyle. Mısır'a dönmüş. Bir daha İbiş'ten haber alınamamış."

Kısa pantolonluydum dinledim. Sakallarım çıktı dinledim. Saçlarım ağardı yine dinledim. Her anlattığında, çocuğa masal anlatır gibi istekle, keyifle anlatıyordu. Bu hikâyeyi seviyordu. Orada uzakta, Mısır denilen yerde ai-

lesinden birinin yaşamış olması, çocukları ile geride bir iz bırakmış olması hoşuna gidiyordu. Belki de anlatmayı seviyordu. Gündelik koşuşturma dilinin dışında başka bir dile geçmiş olmayı seviyordu belki. Belki ona da anası anlatmıştı ve hikâyeyi tekrar ederken anasını, çocukluğunu hatırlıyordu.

Hikâyeniz Nezihe Hanım, hikâye denilebilirse eğer, el yazısı ile yazılı olarak masada yatıyor. Bilgisayara aktarmam gerek. Sonunu bağlayıp dergiye göndermem gerek. Çalışmaya gönlüm yok. Gönlüm seher yeli gibi esmek istiyor fakat karşılığı yok. Hava almanız bahanesi ile sizi yaz gecesi terasa çıkardım. Açık ve bulutsuz gökyüzü, yıldızlar, yıldızlı semalardaki haşmet... Ve ne tesadüftür ki terasın diğer köşesinde sizin gibi yıldızlara bakan bir adam. Sizi rahatsız etmeyecek birine benziyor. Acaba aranızda bir tanışıklık?...

Romantik miyim Nezihe Hanım? Öyle isem bi mahsuru var mı? Velev ki romantiğim, neden sizi seçtim? Yavruağzı rengini tercih eden, henüz boşanmış bir kadını? "Mıymıntı renk" dediydi birisi yavruağzı için, öyle midir? Bir arkadaşımın kayınvalidesi severmiş bu rengi, perdeleri yavruağzı imiş. Gençliğimde, dişlerimin eksik olmadığı, geniş ve cesur kahkahalar ile gülebildiğim günlerde bu renk yatak çarşafım vardı. İnce saten kumaştan. İnce ruhlu bir kadının hediyesi. Yaz geceleri saten, serinliğiyle bize çok şefkatli davranmıştır. Ne garip! Perde ve çarşaf olarak, bir kayınvalide ve bir eski sevgili ile sizi bir araya getirdi bu renk.

Ojelerde de görüyorum bu rengi. Somon rengine çok yakın. Doris Dey'i hatırlar mısınız? Sinema oyuncusu. Somon rengi döpiyes giyerdi. İş hayatında erkeklerle rekabet ede-

bilen, evlenmeden sevişmeyen bakire, aile değerlerine bağlı, zeki kadını oynardı. Muhafazakârlar onu sevdiler ve oğul Buş devrinde Başkanlık Nişanı taktılar. Mavi kurdeleli, yıldızlı bir şey.

Sizin mıymıntının teki değil, dışa vurmadığı derinliklere sahip biri olduğunuzu düşünmek istiyorum. Neden istiyorum? Bilmiyorum. İçimden geliyor. İçim kim? Derinlik'ten ne kastediyor? Sizi idealize mi ediyor? Hayalî bir mükemmeliyet yani! Niye? Bunun içime faydası ne?

Duruşunuzda saklı enerjiden söz etmiştim. Etmedim mi? Burada edeyim. Hani insanın içinde yaşamak istediği şeyler vardır. Yaşamaya fırsat olmamıştır. Yaşanamayanlar içeride birikmiştir. İçeride biriken kendini dışarı vursa hayat daha güzel olur inancındayım. Bakın yine iç'e sarkıyorum. Bir kuyunun ağzından sarkar gibi. Metafor yaptım galiba. Mecaz da diyeyim. Kelime seçimlerimden alınan olmasın.

Diyelim ki elbisenizin rengi mıymıntı bir renk ve diyelim ki mat, düz birisiniz. Hatta belki öylesiniz. Öyle misiniz? Olsun. Ben de mat ve düz biriyim. Bu yüzden bazen tesadüflere bel bağlarım. Burayı iyi ifade edemedim. Yani düz biri olmak ile tesadüflere bel bağlamak ilişkisini kuramadım. Olsun. Aşkı da tesadüfe bağlarsam hoş kaçar diye düşünürüm. "Bana da çıkabilir" beklentisini besler. Şahsen bende silik bir kopyası var o beklentinin. Büyük şehirde arada bir tozunu alırım. Fakat Aziz Bura'da bir kenara kaldırdım. Yeri değil.

Aziz Buralı arkadaşım Bahriyeli Memed, "Yalnız olmaz, birini bul," dediydi bana. Bahriyeli Sosyalist Memed. Güzel gülümser. Şakacıdır, ince espri yapar. Işıklı gülümsemesiy-

le espriye tepki vermeni bekler. O esnada cin ile çocuk arası, kavruk kırış yüzlü bir şey olur. Ağaç olsa zeytin ağacı olurdu. Askerliğini Menderes zamanında bahriye eri olarak yapmış. İtalya'lara gitmiş. Gemide fırıncıymış. Er maaşını ve sigara payını biriktirmiş. Sigaraları gemide satmış. İtalya'da karaya çıktığında çokça kravat almış. Kravatları gemide satmış, İstanbul'da damatlık laci takım almış kendine. Maltepe'den Üsküdar'a yürümüşlüğü vardır. Yürümeye ilkokulda başlamış. Her sabah, okul için komşu köye. Bana, "Birini bul," dediğinde, "Burada zor Memed Abi," dedim. "Buradan olmaz," dedi kesinliğin ses tonu ile.

Şehirde hiç kimse, "Buradan olmaz," diyemez. Şehir, olabilirlikler vaat eder. Hayal kırıklıkları dahil. Olsun. Hayal dediğin kırılgan bir şey zaten.

Sahile, kahvaltıya inelim mi? Peynirli poğaçalar fırından çıkmak üzeredir. Henüz sıcak iken koklayalım. Ömrümüz uzar. Kısa bir an için bile olsa uzar. Evden çıkarken hikâyenizin üzerine begonviller serpelim. Hayalen serpelim. Geri döndüğümüzde bizi hoş bir sürpriz olarak karşılasınlar. Bu aralar hoş sürprizlere çok açığım. Size de oluyor mu?

Deniz

Sakin, rüzgâr hafif. Açıktan uzak yol gemisi geçiyor. Yarım saat sonra dalgası bize gelir. Üç-beş sıra haşin dalga kumsalı köpürtür. Sonrası yine sütliman. Yaz ikindilerinde Aziz Bura'nın gocagarıları, evleri denize bakar olanlar, o dalgaları bekliyorlar. Uzaktan goca bir yolcu gemisi geçtiğinde, kadınlar dalganın geliş vaktini sezip filmin başlamasını bekleyen yazlık sinema seyircileri gibi sahilde yerlerini alıyorlar. İlk dalga aniden, sert bir tokat gibi geliyor. Çakılları birbirine sürtüyor, hışırtılarını kendi sesine katıyor, sahilde ne

bulursa gövdesine çekiyor ve sonra hepsini tekrar geri çarpıyor. Bir daha, bir daha ve... O kadar. Birkaç saniyeliğine de olsa, insanı her nerede ise bulunduğu yerden alıp başka bir yere götüren, götürebilecekmiş hissi veren heyecan bitti. Sonrası yine sümük kıvamında, nemli, durağan bir akşamüstü. Gocagarılar kapı önlerine dönecekler yine. Sebzelerini gündüzleyin ayıkladılar. Yapacak işleri kalmadı. Var ise torun oyalarlar.

Peynirli poğaça, biraz zeytinyağı ve çayım var. Bir kedi ısrarla gözlerimin içine bakıyor. Yazlıkçılar alıştırdı bu kedileri arsızlığa. Yazlıkçılar ayrı bir canlı türü. Denize arabalarıyla giren memnuniyetsiz tipler. Fakat ne onlarla ne de onlarsız oluyor. Aziz Buralılar sezon başlarken onların yollarını gözlüyor, sezon sonunda da sinir krizi geçiriyorlar.

Yaz aylarında ne yaparsınız Nezihe Hanım? Denize gider misiniz? Veya kır ya da köye? Şehirde mi kalırsınız? Hakkınızda hiçbir şey bilmiyorum farkında mısınız!? Sıkılmıyorsanız biraz daha oturalım. Eve dönüşümü geciktirmek istiyorum. Eve girersem, ertesi sabaha kadar çıkmayabilirim. İnterneti ve sevdiceği olmayan biri için uzun bir gün olur. İnsan yalnız olunca günler uzuyor. Uzun günler ile baş etmek için evde sabah kahvesi, sahilde poğaça molası, ev süpürmesi, bulaşık yıkaması gibi zaman parçalayıcıları icat ettim. Böylece günü küçük dilimlere bölüyorum. Mesela evi süpürürken cep telefonumdan çöl göçebe müziği çağırıyorum. Göçebe müziğinde deve adımı ritmi var. Çöl geçme sabrı da diyebiliriz. Çöl sabrı dediğin, adımların sakin bir ritimle sürekli tekrarı anlamına geliyor. Evi süpürürken aynı bilek hareketini defalarca yapıyorsunuz ve işte kir, pas, sırtüstü yatmış bir böcek, kıyı köşede biriken toz havları, sigaranızın külü, sırtüstü yatmış başka bir böcek, vesaire bir

öbek olarak size bakıyorlar. "Tekrarın gücü" diyelim. Amblemi el süpürgesi olsun.

Siz elektrikli süpürge kullanıyorsunuz bence. Taksitle mi aldınız? Girgir diye bir süpürgeç vardı bir zamanlar. İspanyol paça pantolon yılları. Ağca, Papa'yı, hatta Abdi İpekçi'yi vurmamıştı henüz. Uskumru balığı, o güzellik buraları terketmemişti daha. Süpürgeçin uzun bir çubuğu vardı. Çubuğundan tutup evin içinde gezdiriyordunuz. Yetişmediniz mi siz ona? Gençsiniz o halde. Yani bana nazaran.

Süpürme sonrası, bir iş başarmış biri olarak kahvemi, sigaramı alıp kanepeye oturuyorum. Kanepe, masa başı oturmalarından faklı bir yer. Ne bir mecburiyetiniz ne de bir vazifeniz var. Zaman yavaşlıyor. İnsan adeta başka biri, Kanepedeki Adam oluyor. "Adeta" ne garip kelime? Olmayacak şeyi bir an için olduruyor. Kanepedeki Adam'ın eve, eşyalara, Galyalı şefler masasına, masa başında oturan ve kâğıtlar arasında dalgalanan Kirpi Saçlı adamın çabasına bakışı farklı oluyor. Kanepedeki Adam'a göre Kirpi Saçlı, Nezihe adlı bir kadına dair bir hikâye yazmaya çalışıyor fakat tereddütler, sorular arasında bocalıyor: "Yavruağzı renkli elbiseyi hazır mı almış, kendisi mi dikmiş?", "Bir erkek, bir kadını ne kadar, nereye kadar yazabilirmiş?", "Yazamayışını mı yazsaymış?"

Kanepedeki Adam'a göre Kirpi Saçlı'nın elinde Nezihe'nin bedeni, yürüyüşü, duruşu, elbisesi dışında hiçbir şey yok. Nezihe, Kirpi Saçlı'da sadece bir görüntü olarak mevcut, o kadar. Nezihe Hanım'a dair karaladıkları, yalnızlıktan ev ile, süpürgeyle konuşacak kıvama gelmiş birinin kendi kendine oyalanmaları sadece. Olabilir, insan bazen yalnızlığa düşer, bir hikâyeye sarılır.

Kanepedeki Adam'a göre Kirpi Saçlı, içten içe kendisini bir kıyı kasabasında mahsur kalmış denizciye benzetiyor. O benzetmede küskünlük kokusu var. Kirpi Saçlı'nın doğup büyüdüğü şehir ona, "Yoksulsun, git," demiş, itmiş, küstürmüş. Küskün Kirpi, kalkmış memleketin deniz kıyısı bir ucuna gitmiş. Orada küskünlüğünden bir denizci hikâyesi dokumuş, hikâyeyi şal yapmış kendine, sarınmış. Olabilir. İnsan bazen küskünlüğe düşer, bir hikâyeye sarınır.

Siz evinizde genellikle nerede oturursunuz Nezihe Hanım? Salonda, pencereye yarı dönük tekli bir koltukta, ev dışına bakışa da imkân veren bir açıyla mı? Pencereden dışarı sarkan biri değilsiniz. Dirseklerinizin altına bir yastık alıp, pencere pervazına konup dışarıyı seyretmezsiniz. Böylece seyredilmezsiniz. Belki de pencereler sokağa çıkamayanlar içindir? Siz çıkabiliyorsunuz. Bence mutfak balkonunuzun penceresini kullanıyorsunuz. Küçük bir balkon. Birkaç saksı çiçek, bir tabure. Arada kahvenizi, sigaranızı alıp oturuyorsunuz. Evlerin arka cephelerinin birbirlerine baktığı bir alan. Yatak odası penceresinden çarşaf silkeleyen bir kadın, mutfağında bir şeyler ile meşgul başka bir kadın. Genellikle kadın nedense.

Bilmiş bilmiş konuşuyorum ama sizi başka birileri ile karıştırıyor olabilirim. Mutfakta iş yaparken duvarla konuşan bir kadın ile. Bir filmden hatırlıyorum, kadına mutfak duvarı ile konuşmaktan gına geldi. Valizini topladı; evi, kocayı bırakıp bir uçağa atladı ve henüz cesetlerin sahillere vurmadığı yıllarda komşu kıyılara geldi. Sabahları insanların birbirlerini "kalimera" kelimesi ile selamladığı kıyılara. Üzerinde ince askılı, ayak bileklerine dek uzanan yazlık bir elbise. Hafif kumaş rüzgârda efil efil, teni okşuyor. O esnada pırıl pırıl dalgalanan mavi bir deniz, güneş altın-

da kumsallar. Günbatımlarında aşk şarkıları ile gitar tıngırdatan apart otel-restoran sahibi, çapkının önde gideni, hatta kaşar bir adam. Kuzeyden gelmiş, beyaz tenli, evliliğinden yorgun, orta yaş eşiğine yaklaşan yalnız bir kadın. Klişe mi kokuyor? Tersine çevirelim. Gitar da çalabilen Akdenizli çapkın kaşar yaz sonunda, beyaz tenli, evliliğinden yorgun, orta yaş eşiğine yaklaşan yalnız kadının ülkesine gidiyor. Fakat deniz yok. Var ise de sert, rüzgârlı, hırçın. Gökyüzü mavi değil. Gün batarken bulutların kıçı pembeleşmiyor. Kadın evde veya çalışıyorsa işyerinde meşgul. Boş vakti sınırlı. N'olcak şimdi Nezihe Hanım? Bilemediğimden soruyorum.

Oturduğunuz koltuğun yanında bir sehpa var mı? Nasıl bir sehpa? Matruşkalar gibi iç içe giren ince bacaklı, koyu renkli, iç karartan koyuluğu belki yumuşar diye renkli çiçeklerle bezenmiş sehpalardan mı? Hediye mi, siz mi seçtiniz? Bir boy küçüğünü çocuklara verin evcilik oynasınlar...

Affedin, dilimi tutamıyorum bazen. Çocuklar hâlâ evcilik oyunu oynuyorlar mı Nezihe Hanım? Siz oynadınız mı? Ben oynadım. Bana iş sonrası eve gelen koca rolü verdiler. İşten gelmişim, yorgunmuşum, öylece yorgun argın yatmalıymışım. Karım bana yemek hazırlamış, yemeliymişim. O kadar yorgunmuşum ki o bana yedirmeliymiş. Acaba o zaman mı mesafelendim ben evlilik ve roller şeysine? Evlenmedim ben. Söylemiş olayım yeri gelmişken. Burcum evliliğe müsait değilmiş. Bir soru işareti var bakışınızda! Daha sonra mı? Peki.

Yemek yapar mısınız? Ben basit şeyler yaparım. Makarna, salata. Mevsiminde karnabahar, havuç haşlarım, biraz zeytinyağı ve limon ile soğuk salata olarak. Keyifli, enerjik

ve paralı isem etli türlü gibi şeyler yaparım. Fakat genellikle kahvaltı, otlu peynirli omlet ile idare ediyorum. Fakat kelimesini seviyorum. Bir Ardeşen kuzinem var. Benim değil, evin. Ev bir arkadaşımın. Onun da değil, kira ödüyor. Yılın dokuz ayı boş bu ev. Ben o boşluğu kullanıyorum. Ardeşen kuzinesine Maşinga derler. Mühendislik harikası, çok yetenekli bir soba. Metali ve ateşi tanıyan ellerden çıkmış. Isıyı çok iyi muhafaza ediyor. Fırını var. Bazen güveçte bir şeyler veriyorum fırına. Bulabilsem palamut da veririm. Halka soğan, domates, defne yaprağı, tane karabiber...

Damdan düşerek soracağını, siz ve sonu bağlanmamış hikâyeniz, hanginiz önceliklisiniz? Bir hikâye öğesi olarak başladınız fakat hikâye sizin öğeniz olsun isterim. Yani hikâyeden sıyrılın ve gelin isterim. Buraya gelmeyi düşünür müsünüz? Bu günlerde gelmeyin, henüz ortalık şenlenmedi. Ev içine tıkılır kalırız. Gerçi burada kış ayları yumuşaktır, limonata gibidir. Kar yağmaz, güneş sık görünür. Bazen fırtına çıkar, denizi karaya taşır. Yolu söker, daha içerilere taşır. Yol dediğim, Aziz Bura'nın denize paralel ana caddesi. Yaz akşamları yemek sonrası ellerinde dondurma külahları ile yürüyüşe çıkan tatilci ailelerin tek güzergâhı. Dondurmalarını yalayarak ağır ağır geçerler. Acele etmelerinin bir manası yok, çünkü gezinecek başka bir yer yok. Sonra gider yatarlar. Ertesi gün yine aynı şeyler. Belki de o nedenle, yani aynılığın tekrarı nedeniyle, acele etmenin bir manası yok.

Sahil beldelerini bilir misiniz? Vaktiyle sahil arazileri bir boka yaramıyor diye kız çocuklarına miras bırakılırmış. Sonra turizm diye bir şey çıkınca damatlar köşeyi dönmüş. Satıp satıp yaşamışlar. Hovardalığa giden parayı saymıyorum. Vaktiyle üç pavyon varmış bu civarlarda. Arazi satan pavyona koşuyormuş. "O sattı, ben satamadım," diye

sidik yarıştırıyormuş erkekler. Acaba evlilik yolu ile tasarruflarına geçen arazileri mi sattılar? Araziler kadınlara kalıyor ama erkekler keyfine bakıyor, öyle mi? Aziz Bura kadınlarının erkeklerinden dirayetli olduğu söylenir. Görebildiğim kadarı ile söylenti değil, hakikaten öyle. Fakat bahar mevsimi önce buraya gelir ve dünyaya buradan yayılır. "Fakat" kelimesini mecburiyetten kullandım. Direksiyonu toparlamak gibi bir şey. Burada ağaçlar çok güzel çiçek açar. Şubat ayında bir tepeden bakarsanız aşağıda vadide binlerce beyaz, pembe gelinlik görürsünüz. Metafor yapmaya çalıştım. Tüm vadi çiçek açar demek istiyorum. Baktıkça insanın içini açar. İç, önce bütün samimiyetiyle açılır, sonra nedense kapanır. İçimizde açılıp kapanabilen bir yer var. Kendi başına davranabilen bir yer. İnsanın içi niye var? Görünmeyen iç. Deniz gibi. Derininde neler var bilemezsin. Bilmek ister miyim?

Bu konu beni durgunlaştırıyor. İnsanın kendi içini bilmek istemesi fakat nedense bir türlü bilememesini kastediyorum. İnsanın kendini bilinmez bir başkası olarak hissetmesi, kendine tanıması gereken bir yabancı gibi bakması... Eve dönelim mi? Yol üstünde komşum Şazer Teyze'ye uğrarız. Bugünlerde sebze dikimi için bahçesini hazırlıyor. Tarhlar yapıyor, su yollarına şekiller veriyor. Toprağa resmediyor adeta. Şazer Teyze'nin bedeni biraz eğilmiş bükülmüş fakat o hali ile bile yerinde duramayan sıcak, ışıklı, cömert, ufacık bir kadın. Gülerken gözleri kayboluyor. Bir çocuğu kucaklar gibi kucaklayasım geliyor. O kadar narin ki cesaret edemem. Şazer Teyze bahçede ise iki laf ederiz. Yüzümüz güler, içimiz ışıldar. Belki kocası Ayhan Abi ile karşılaşırız. O da yüzü ışıklı bir çocuk. Konuşurken insanın elini tutar. Kesik kesik, hızlı ve uzun konuşur. Elin onun elinde kalır. Askerde sıhhiyeciymiş. Terhis sonrası Aziz Bura'ya döndüğün-

de yakın köylerin iğnesine, pansumanına koşturmuş. Anlattıklarını daha önce anlatmıştır ama yine anlatır. Olsun. Bu yüzü güleç kuşak, yaşadığı yeri kendi bahçe duvarlarından ibaret görmüyor. Onların mekân hafızalarında birebir temas ettikleri insanlardan oluşan, neredeyse bütün yarımada haritası var. Çatık kaşlı genç kuşağın zihninde ise belki de sadece tapu kadastroda kayıtlı mülk sınırları. Biraz sert bir ifade oldu. Olsun. Dengelenir zamanla.

Tırhandil'li takdim

Nezihe Hanım'ın da bir sesi var.

Şuraya ne yapalım? Açık denize bakan tepeler yapalım. Tepelere birkaç haneli küçük köyler serpiştirelim. Köyden bakışla aşağıda, yaban domuzlarının fink attığı sık ağaçlı meşe ormanı ile kaplı bir vadi denize doğru iniyor olsun. Denizde orta boy bir Tırhandil rüzgârı sırtlamış gelmekte olsun. İçinde bir medrese öğrencisi, incir keçiboynuzu verip gazyağı rakı almış bir küçük tüccar, bir maceraperest ve birileri daha, Rodos derler, Payitaht sürgünü müvenneranın yaşadığı adadan meşe ormanlı sahile dönüyor olsunlar. O esnada civarda bir İngiliz savaş gemisine, İsa öncesi devirlerde yapılmış mermer bir aslan yükleniyor olsun. "Kim neyi, niye yüklüyor? Nereye götürüyor?" gibi soruların sorulamadığı pederşahi, padişahi zamanlar olsun.

Lakin zaman denilen o zımbırtı bir rüzgâr gibi aksın ve uzak adadan dönenlerin torunları, ağaçlar ağaçlar, bahçeler arasında; beyaz badanalı evlerinin önüne traktörlerini, arabalarını çekmiş uyuyor olsunlar. Üzerlerini gece karanlığı ile örtelim. O karanlıkta sahile vuran dalgaların sesinden ve köpek sohbetlerinden başka ses olmasın.



Şuraya da, yatağında uyumakta olan bir adam yapalım. Saçları kırlaşmış, yüzü ince uzun, sakalı birkaç günlük. Kirpi saçlarına turuncu bir ışık vuruyor. Işığın hatırına bir bebek gibi masum görünsün. Görüntüye aldanmayalım. Belki bir sefil veya sefih fakat belki de değil. Kirpi Saçlı Adam'ın neyin nesi olduğu şimdilik belirsiz kalsın. Yaşadığı mekâna göz atalım.

Salona, bulut ardına gizlenmiş ay ışığı solukluğunda, gölgeye benzer bir ışık yapalım. Adı, "*Ay karanlık, gece vurdular beni*" ışığı olsun. Işık, duvarların aklığına çarparak dağılsın. Henüz kararmamış közleri ile hâlâ nefes almakta olan soba, duvara dayalı el süpürgesi, ağır ahşap masa, soluk gölgenin içinde koyu lekeler olarak kalsınlar. Masaya yazı kâğıtları serpiştirelim. Üzerlerine notlar alınmış, tek yelkenli bir kayık çizilmiş. Kayığın altına karınca duası gibi minik harflerle birkaç satırlık notlar düşülmüş. Satırlar, boyun büker gibi hafifçe bir yana eğik, kayığı taşıyan dalgalar halinde uzayıp gidiyorlar. Notları üstten üstten okuyalım.

Notlar

Meğer ki bir Tırhandil, fırtınalı bir havada yükü ile batmış. Kaptanı, kıyılardan köylerden topladığı bağ, bahçe ürünlerini yakın adalar ile takas eden bir Aziz Buralı imiş. Lakabı "Gruvazör" imiş. Kayık batınca can havliyle bir somak çuvalına tutunmuş. Dalgalar çuvalı ve kaptanı yakındaki adaya sürüklemiş. Gâvur diyoruz ama sokakları temiz insanların yaşadığı adaya. Bir keçi çobanı, diyelim ki adı Kosta, kaptanı sahilde yarı canlı bir halde bulmuş. Kosta tarafından bulunmasa, kaptan belki de sahile vurmuş bir ceset olarak kalacakmış. Daha önce bir hayatı, güneş altında çabası, keyfi kederi, dostu düşmanı olup olmadığı artık önemsiz, kalplerin çarptığı zamanın dışına çıkmış bir beden.

Gruvazör'ün başına gelen adada duyulmuş: "Trexantiri batmış bir adam kıyıya vurmuş." Anna Maria koşup gelmiş hemen. Anna'nın kocası uzak yol kaptanı. Anna, fırtına, batık, kazazede denilince yüreği hop eden biri. Evinde denizcilerin, balıkçıların, tüccarların, tövbe eden hırsızların ve suçsuz yere mahkûm edilenlerin koruyucu azizi, Aya Nikola ikonu asılı.

Kosta ve Anna Maria, Aziz Buralı kaptana günlerce bakmış, keçi sütü ile beslemişler. Nihayet iyileştiğinde evine, köyüne yolcu etmişler. Kaptan, Aziz Bura'ya döndükten sonra ömür boyu romatizmadan çekmiş. Torunlarına, "Ne yapın edin, kendinizi buralardan kurtarın," nasihatini hediye etmiş. Bu kayıp ve namevcut beldeden...

Kirpi Saçlı Adam'ı uyandıralım. Gün ağarmakta olsun.

Gün

Ağarırken uyanırım. "Karga bokunu yemeden" derler bu vakte. Memleket usulü bir dil. İmge mi, metafor mu bilemedim. Uyanıyorum ve işte koyu karanlık bir ucundan çatlamış. Henüz soğuk bir renk çatlatmış o ucu. Taptaze bir an. O tazeliğe tanık olmanın bir hazzı var. Çatlak büyüyüp yayılacak, yayılırken ısınacak ve daha sıcak renkler belirecek. Gökyüzü anbean geceden güne dönüşecek. O "anbean" denilen şey gözümün önünde oluyor ve ortalık aydınlanıncaya dek olmaya devam edecek. Ben, her sabah tekrar eden o müstesnayı tebessüm ile içime çekeceğim. O an, iç'e dair sorularım aklımda olmayacak. O an, akla gerek olmayacak. "Niye gülümsüyorsun?" diye sorsalar cevap veremem. En fazla, "Bak," derim, "ışığın, renklerin hallerine bak."

"Karanlığın en koyu ânı, aydınlığın en yakın olduğu andır," derler. Bunu ceberrut bir iktidarın, insanların hayatını karartmışlığı nedeniyle söylerler. Yani, "Dibe vurduk, artık buradan yüzeye çıkarız" inancı gibi bir şey. İyimserlik mi? İşe yarıyor mu? Bilemedim. Geldim gidiyorum, bir sosyal sınıfın diğer bir sosyal sınıf üzerinde tahakkümü ile karanlık arasındaki ilişkiyi öğrenemedim. Ayıp! Bu utançla biraz daha yatarım. Yattığım yerden hayal kurarım: "Dolar güne nasıl başladı acaba?" Bu hayal değil, bir soru. Ama bende dolar yok. Olsa güzel olurdu. Ne elektrik ne su faturaları ne sınırlı internetim ne de cepteki paranın "kaçı gitti, kaçı kaldı" hesaplamaları. Düşünmezdim böyle şeyleri. Kuş gibi uçar, doğup büyüdüğüm şehire dönerdim. Şehir, cebim para ile dolu döndüğümü görünce, "Yoksulsun, git," demişliği nedeniyle mahcup olur diye umardım. Yanılırdım. Eski şehrin silüetine bakan, Roma su kemerlerini gören bir otelde oda tutardım. Resepsiyon görevlisi, su kemeri gören oda ısrarımı merak eder, sorardı:

"Tarihçi misiniz?"

"Değilim, kendini tekrar eden ritmik görüntüsünü seviyorum."

"Same beat."

"Afedersiniz!?"

"Aynı ritim demek istedim, tekrar ile uzayıp giden."

"Yeknesak mı demek istiyorsunuz?

"Hayır, bir ritim anlayışı, bir tercih."

Sohbeti nedeniyle onda bir resepsiyon görevlisinin kurumsal nezaketi dışında kendine ait, şahsi bir şeyler olduğunu düşünürdüm. Bu düşünceden cesaretle çocukluğumda maceraperest bir velet olarak su kemerlerine tırmandığımdan söz ederdim, hedefe varınca göğsümün kabarışından, göğsüme bir pisi otu tutturuşumdan.

Resepsiyonist, tanımadığı birine çocukluğunu anlatan ve anlatımını uzatmaya meyilli bir yabancıya nasıl bakılırsa öyle bakardı. O bakış ile kurumsal nezaketin arkasına saklanıp savunmaya geçerdi.

"Sigara içilen bir oda mı?"
"Evet, lütfen."

Fakat ben, gözleri çocukluk hatıraları ve özlediği şehir ile perdelenmiş biri olarak çenemi tutamazdım:

"Kemerin tepesinden bir fatih edasıyla şehre bakardım. O esnada sürekli bir hareket, bir kıpırtı ile şehir de bana bakardı. Şehir o bakışla beni kendine katardı. Fatih edası silinir, yerine; 'Sen varsan ben de varım ve ben sen ile varım,' şeklinde ifade edebileceğim, eşitlik temelinde bir aidiyet duygusu..."

Resepsiyon görevlisinin kurumsal gülümsemesinde tereddütler belirirdi. Belki de telefonu çalardı. Her halükârda işi ile meşgul birini fazladan meşgul etmenin kabalık olduğunu gözüme sokardı. Bir dinleyenim kalmadığı için anlatmayı bırakırdım. Odama çıkar, çantamı bırakır, pencereden su kemerlerine, vaktiyle sigara üretmiş, yedi kez greve gitmiş, artık özel bir üniversite olmuş Reji binasına; avlusunda bisiklet kiralayıp turladığım, kurtperest bir tetikçinin imamını vurup öldürdüğü Camii'ye; orada olduğunu bilmesem asla fark edemeyeceğim, görünürlüğü silinmiş Denizciler Azizi Kilisesi'ne bakardım. Hafızam kendi kendine kabarır, taşardı.

Şurada, rahmetli Orhan Kemal Bey'in yaşadığı evin sokağına bakan kahvehanede Börekçi Kahraman, Sandalyeci Raşit, Köfteci Mısto ve birileri daha, çok desteli bir kâğıt oyu-

nu oynuyorlar. Tabelayı padişah devri rakamları ile tutuyorlar. Kömürcü Kara Hüseyin masada yancı olarak üç şekerli oralet içiyor ve Hitler ile Atatürk'ü iki karayağız atın çektiği arabası ile Unkapanı'ndan alıp Saraçhane su kemerlerinden dolaştırarak gezdirdiğini anlatıyor. Kimse dinlemiyor Kara Hüseyin'i. Dinlenmiyor olmak Hüseyin'in anlatmasına mâni değil.

Şurada, kırk tane bitirimin arasında tek kadın olarak köfteci dükkânı çekip çeviren Kıvırcık Haççe ve Haççe'nin müşteri siparişi ile ocakçı arasındaki ilişkiyi sağlayan yüksek sesli komutları: "... abiye bir buçuk şiş sok."

Şurada, mahalle eczanesinde, çocukluk aşkım olarak eczacının yeğeni genç kadın. "Eczaneler yılan zehiri satın alıyor" yalanına kanıp genç kadını görebilmek, dikkatini çekebilmek için şehrin orasında burasında çürük diş gibi kalmış Bizans, Osmanlı artığı harabelerde yılan arayışlarım. Sonra çocukluk aşkımı bir yetişkine kaptırışım. Ki bir gün yanımda Şahmaran ile dönüp eczaneye geldiğimde onlar el eleydiler.

Doğup büyüdüğüm şehir ile, artık gurbette yaşayan biri, bir yabancı olarak otel penceresinden bakışmak insanın içini buruyor. Ömrün burada geçmiş ve nasıl olmuşsa artık bir yabancısın, "Kabul et artık." "Niye kabul edeyim?" diye direniyor insanın içinde bir yer. Bu konu yarım kalsın lütfen. Nasıl söyleyeceğimi bilemediğim şeyler var daha.

Otelden çıkar, geze geze iskeleye iner, vapura biner, vapurda çay içerdim. Çay veren adam suratsızın teki olurdu. Çayı plastik bardakta verir, verdiği çay tatsız, beter olurdu. Suratsız çaycıya, "Eskiden vapurlarda çay ocakları, saksıda çiçekleri ile minik bir bahçe gibiydi," derdim. Bir zamanla-

rın güzel demlenmiş çayları ve çiçekli ortamı ile şimdiki karton bardaklı ruhsuz durumu karşılaştırır, bu karşılaştırmadan, "Nerede bir delik, kaçak var ki gündelik hayatımızın neşesi, keyfi mütemadiyen eksiliyor?" sorusuna varır diye umardım. Yanılırdım.

Vapurdan inerdim, Nezihe Hanım ile buluşurduk. Belki iskelede beni karşılardı. Nezihe Hanım'ın beni karşılamasından, hele hele iskelede karşılamasından etkilenirdim. Birlikte bir yerlere, mesela Şahkulu Dergâhı'na giderdik. Mutlaka birileri vefat etmiş olurdu. Vefat eden, bedenen sahile vurmadığı için "ceset" kelimesi kullanılmaz, "rahmetli", "merhum" gibi kelimeler ile anılırdı. Merhumun hatırına kavurma etli bulgur pilavı dağıtırlardı. Biz de birer tabak alırdık. Belki Nezihe Hanım, merhum yakınlarının yasını paylaşan birkaç kelime ederdi. Şaşırtırdı beni.

"Ah konuşabiliyorsunuz! Neden daha önce?.."
"Hiç susmadınız ki."

Nezihe Hanım'ın sesini duymak beni mutlu ederdi. Dergâhtan çıkar alışverişe giderdik. Yani ben alışverişe gitmeyi teklif ederdim:
"Yavruağzı elbise üstünüze yapıştı kaldı Nezihe Hanım. Hep aynı elbise ile nereye kadar gidebiliriz?"
"Nereye kadar gitmek istiyorsunuz?"

Sorgulayan birinin sesi ile mesafeli bir tonda mı sorardı? Kendisine dair hayallerim ile ilişkisi olmadığını, olamayacağını hissettiren bir ses tonu ile mi? Ya da işbirliğine, katkıda bulunmaya, birlikte yola çıkmaya hazır biri olarak, kendisinden beklenenin ne olduğunu anlamak için mi?

"Hareketsiz, olaysız, çatışmasız çekişmesiz, hiçbir şey vaadetmeyen kupkuru bir hikâye nereye gidebilir ki Nezihe Hanım? Oysa bir sır perdesi ile başlayan, sürprizler içeren, gerilimli ve okuyucusunu..."

"Zekiye Hanım, dağ eteğinde küçük bir köyde doğmuş, büyümüş, evlenmiş, beş oğlu, bir kızı olmuş. Kocasını öldürmüşler."

"...!?"

"Çocukları ile çok uzakta başka bir şehrin bir kasabasına sürgün edilmiş."

"...!??"

"Sürgün edildiği kasabada Kaymakam'ın evinde çamaşırcılık yapmış. Tütüne gitmişler. Dört oğlunu yatılı okulda okutmayı başarmış. Dokuz sene sonra sürgün bitmiş. Zekiye Hanım doğduğu köye dönmüş. Ayrıldığı evi kerpiç imiş, bakımsızlıktan erimiş, yok olmuş. Zekiye Hanım akrabalarının yanında kalmış fakat kendine ait bir evi olsun istediği için rahat edememiş. Çocukları okullarını bitirip yetişkin olmuşlar ve başka şehirlerde hayat kurmuşlar. Annelerini hep yanlarında tutmuşlar. Zekiye Hanım çocuklarının yanında yaşadığı yıllar boyunca doğduğu köyde bir göz oda istemiş. Hiç olmamış. Ölmüş bir gün."

"Nedir bu Nezihe Hanım?"

"Sır perdesi yok mu anlattıklarımda? Kim öldürmüş, neden öldürmüş, ne sürgünü? Zekiye Hanım'ın tek isteğinin gerçekleşmemiş olması da çok üzmüştür beni. Kadın hikâyeleri ile ilgilenmiyor muydunuz?"

"Evet ama daha ziyade romans türü bir şeyin peşindeyim."

"Kısmet. Bir ara, 'Burcum evliliğe uygun değilmiş,' dediniz? Ne burcu o?"

"Hippi burcu."

"Böyle bir burç mu var?"

"Varmış. Bir düğüne gittim yıllar önce. Dişlerimin henüz eksik olmadığı, geniş gülebildiğim yıllarda..."

"Var bir düğün takıntısı sizde. İspanyol paça yılları mı?"

"Çok daha sonra. Düğün, Kuşadası civarlarında bir otelin bahçesindeydi. Yaz gecesi."

"Ihlamur kokulu."

"Şakacısınız. Geniş bir dans pisti, bembeyaz örtüleriyle büyük yuvarlak masalar. Davetliler çok şık. Bende sırt çantası, blucin, lastik spor papuç. Çekindim önce üzerimdeki kılık ile insan içine girmeye. Bir kenarda, sundurma altında durdum sigara yaktım, oyalandım bir süre. O esnada bir kadın gördüm. Uzun boy, düzgün bir vücut. Oğlan çocuğu gibi kısa kesilmiş kızıl saçlar, omuzları göğsü oyuk, siyah, tek parça, bedeni saran uzun bir elbise, yanda derin bir yırtmaç."

"Boşanmış bir kadın mı?"

"Şakanın bir tık üstüne, sarakaya almak derler Nezihe Hanım. Kadın yürüdü, Uma Thurman gibi şöyle bir geçti. Uma Thurman'ı bilir misiniz? 1,83 boy, yarım kan İsveç. Sonra döndü bir daha geçti. O esnada kulağımda, 'Bir yürürse bahar yürür, çiçek yürür, peşi sıra' çaldı."

"Müzikal güzel fikir. Yani romans için. Kuzeyli kadın fantezisi ayrıca ilginç."

"Fanteziden ziyade resim, grafik değeri yüksek müstesna bir an diyelim. Gitti, yuvarlak masalardan birine oturdu. Masaya baktım, bir-iki tanıdık yüz gördüm. Üzerime bir kararlılık geldi. Söndürdüm sigarayı, gölgeden çıktım, Uma'nın oturduğu masaya yürüdüm. Yürümedim, Uma'nın varlığı beni çekti. Masadaki tanıdık yüzler, geldiğimi görünce karşıladılar. Uma, yanı başında dikilen ve karşılanan adama döndü, şöyle bir baktı. Göz göze geldik. Ben, 'Benzemez kimse sana, yanında oturmak istiyorum' bakışı ile baktım."

"Oyuncu bir tarafınız var."

"Burada maksat ânı uzatmak. Uma'ya zaman, inisiyatif bırakmak. 'Kim bu yanıma değil de, yanımda oturmak isteyen

herif?' sorusuna bir cevap bulması için. An'lar önemlidir Nezihe Hanım. Eğer Uma sırtını dönseydi an biterdi. An duruma dönerdi. Durum sevimsiz olurdu. Fakat Uma, benim için bir sandalye çekti ve 'Yanımda otur,' dedi. Birbirimize daha yakından ve biraz uzun baktık. 'Allaam,' dedim, 'gökten indi melekler.'

Masa cömert, içmeyeni dövüyorlar. Davetliler neşeli, gece tatlı, çiftler pistte hafif hafif dans ediyorlar. Müzik değişti, hareketli havalara geçti. Herkes gitti masasına oturdu. Pistte iki oğlan bir kız çocuğu kaldı. Beş-altı yaşlarında çocuklar. Şu düğün günleri yakası, kol ağızları fırfırlı gömlekler giydirilen çocuklardan. Uma ile birbirimize bir an baktık, kendimizi pistte bulduk. Belki de palp fikşın filmi henüz çekilmemiş ama ben çakma Travolta'yım. Taklitlerde iyiyimdir. Ne kadar oynadık bilmiyorum, müzik yine yavaşa geçti. Uma, masaya doğru yürüdü ben de ardından gidiyorum ki on üç-on dört yaşlarında yüzü ışıklı bir kız çocuğu belirdi karşımda. 'Annem,' dedi, 'uzun zamandır kimseyle dans etmiyordu.' Bir melek daha indi gökten."

"Kadın boşanmış işte. Boşanmış kadınlara denk gelmeniz ilginç."

"Gece, gelin, damat ve arkadaşları olarak kumsala sarktı. Uma, 'Kumru yiyelim,' dedi, bir çeşit simit. Beni gececi kumrucuya götürdü. Sonra herkes kendi yatağında sızdı."

"Ayrı ayrı!?"

"Ertesi gün, düğün için kiralanmış otobüste Uma'nın yanındaki koltukta oturuyordum. İstanbul'a dönüyorduk. Uma'nın arkadaşları bize bakıp kalp işareti yapıyorlardı. İstanbul'a geldik. Ayrılmadan önce ertesi gün için sözleştik. Beşiktaş'ta 7-8 Hasan Paşa fırınında buluşup Üsküdar'a gitmemizi istiyordu. Bir arkadaşına gidecektik. Ertesi gün oldu, buluştuk. Üsküdar'a geçtik. Bir yokuş tırmandık, bir sokağa saptık, iki katlı ahşap kibrit kutusu bir evin önüne gel-



dik. Üst katın beli bükülmüş yana doğru eğilmişti. Kapıdan girdik, gıcırdayan tahta basamakları çıktık. Küf kokuyordu ortalık. Üst katta bir odaya girdik. Perdeleri çekik, yarı karanlık bir oda. Duvarlarda yüklük bölmelerinde yatak yorgan, raflarda kavanozlar, biraz kitap, küçük bir masada ikinci kuşak bir bilgisayar."

"Kaçın oradan."

"Uma'nın arkadaşı, ev sahibi adam otuz yaşlarında, sakallı, ne ile beslenmiş ise yağlı, şişkin. Uma, doğum tarihimi sordu. Söyledim. Yetmedi, doğum saatimi sordu. Annemi aradım. 'Ne bilim oğlum,' dedi, 'sabah idi dokuz mu, on mu.' Şişik adam, kalın bir kitap açtı. Bir sayfa buldu. Bilmem hangi gezegenler çakışıyor falan dedi. Oradan bilgisayara geçti. Doğum yıl, ay vs. bilgileri girdi. Bilgisayar gıcırdadı mızırdadı ekranda bir grafik şekil belirdi. Yelkenliye benzettim. Hatta, 'Aaa yelkenli!' dedim. Adam, 'Hippi burcu,' dedi. Uma bana döndü, başka birinin sesi ile, 'Bizim bir işimiz var,' dedi."

"Kiminle?"

"Şişik adamla. Bu cümle ve söyleniş biçimi kapıyı göstermek anlamına gelir. Şaşırdım. Hakikaten şaşırdım. Şaşırmayı severim fakat bu biraz acıttı. 'Peki,' dedim, eyvallah ettim çıkım evden. Yürüyorum ama hâlâ şaşkınım. Bir yanım gülüyor, bir yanım ne olduğunu anlamaya çalışıyor, bir yanım evi neresinden yaksam diye düşünüyor. Güleceksenız tutmayın kendinizi Nezihe Hanım, sıkıntı yok."

"Dergiye yazdınız mı bunu?"

"Hayır."

"Yazın bence. Yaz gecesi düğünü. Ihlamur olmasa da başka bir koku vardır muhakkak. Kızıl saçlı, uzun yırtmaçlı kadın, dans ve gece, birlikte yolculuk. Biraz kestirmeden anlattınız, belki detaylandırırsınız. Sonunda evi yakın."

"Beni şaşırtıyorsunuz. Buruk, kırık hikâyeler anlatan biri nasıl birdenbire ateşperver olabiliyor?"

"Bir de şöyle deneyin: 'Buruk, kırık hikâyeler anlatan biri nasıl birdenbire ateşperver de olabiliyor?'"

"Hem o hem bu demek istiyorsunuz."

"Ümitvarım sizden."

Güneş

Bir mızrak boyu yükseldi ve "Kalk," dedi, "dolar güne sert başladı." Kalktım. "Günaydın ev," dedim. "Günaydın Zidikli Kontes," dedi ev. "Sensin sidikli," dedim. Niye kalayım lafın altında? Kendime güvenim tam. Nezihe Hanım ümitvar benden.

Elektrikler kesik. Gece yağmur mu yağdı? Aziz Buralıların yağmura ihtiyaçları var. Özellikle zeytin ağaçları olanlar. Sahipleri bir yana, zeytin ağaçlarının da yağmura ihtiyaçları var. Yaban domuzlarının, tilki ve tavşanların da. Ama böyle konuşmaya devam edersem naif biri olduğum düşünülür. Bizde naif tabiatlı insanları yok sayma huyu var. Biz, kim oluyoruz Nezihe Hanım?

Ocakta kahve suyu ısıttım. "Isıtırım" da diyebilirim. Yani "gün ağarırken uyanırım" şeysindeki geniş zamanı da kullanabilirim. Zaman bende o kadar geniş ki şimdi ile geçmiş arasında büyük fark yok. Haliyle gelecek diye bir şey de olmuyor. Bazen unutuyorum gelecek denilen şeyi. Gelecek, şu an için bir varsayım ise eğer, bir varsayımı sürekli taşımanın ne gereği var? Saçmalıyor olabilirim. Olsun.

Kahvemi alıp balkona çıktım. Rüzgâr hafif. Diğer sandalye yine boş. O boşluk, bir sandalye kılığında hayatımın özeti gibi karşımda duruyor. Muhasebe defterinde satır altları kırmızı kalemle çizilmiş borçlar yekûnu gibi duruyor. Bir şeyleri yanlış yapmışım, bu nedenle bazen canım yanıyor, fakat

yanlışı nasıl düzelteceğimi bilemiyorum, çünkü neyin yanlış olduğunu bilmiyorum, çünkü her şeyi kendimce yapmışım ve bu yüzden yaptığım belki de yanlış değil.

"Amaan..." dedim, dokuz/sekiz ritminde "yarım hava çalsana" ruhu ile dedim. Yanlışsa benim yanlışım. Kendime bile ezdirmem kendimi.

Begonviller çamaşır ipleri üzerinden uzayarak yaklaşıyorlar. Niyetleri eve girmek. "Yapmayın böyle," dedim, "kestirmeyin kendinizi bana." Komşum henüz ikinci katı çıkmamış. Bakabileceğim bir derinlik, ufuk hâlâ mevcut. Gökyüzü ve ağaçlar yerli yerinde. Kedi gelir de iki laf ederiz diye umdum. Gelmedi.

Sizi hikâye ederken bir cümlede boşadım Nezihe Hanım. Oysa boşanmaların bu kadar kolay olmadığını düşünüyorum. Mutlaka birileri, "Yapma, etme, yuvanı bozma," demiştir. "Boşan Nezihe, arkandayım," diyen olmuş mudur? Boşandığınızda, evli kadın arkadaşlarınız sizden uzaklaşırmış diyorlar. "Dul" oluyormuşsunuz o zaman. Kelime, eşi ölmüş veya boşanmış erkekler için de geçerli ama nedense kadını işaret ediyor. "Kız değil" anlamı da taşıdığı için mi? Erkeğin bekâreti önemli değil. Aksine sevişmeler bahsinde biraz tecrübeli olması bekleniyor sanki. O tecrübe nasıl elde ediliyor? ... Anladım, atlıyoruz bu bahsi.

Boşanmış bir kadın ile ilk karşılaştığımda ilkokul talebesiydim. İsim vermeden anlatabilir miyim? İsim zikretmez isem kişinin yaşamışlığı, kendiliği, şahsiyeti eksilmez ise eğer... Ailemde yetişkinler arasında kadının boşanarak yanlış yaptığı konuşuluyordu. Kadına dair sohbetlerde olumsuz bir hava esiyordu. Oysa kadın benimle konuşan, şakalaşan,

sorular sorup cevaplarımı dinleyen biriydi. Ne söylediğinize kulak veren biri ile konuşmak ne muazzam bir şey Nezihe. Ah! Gayri ihtiyari sadece adınızla seslendim. Ne kadar içten döküldü dilimden. Aramızdan bir mesafe kalktı adeta. "Hanım" takısı hep bir mesafe hissi veriyor. Mesafenin de bir manası, yerine, kıvamına göre bir lezzeti olabilir. Kabul. Fakat her "hanım" dediğimde, bir sabiti, bir değişmezi bulunduğu yere çakıyormuşum gibi hissediyorum. O çakma işinde payım, katkım olsun istemiyorum. Ne güzel gülümsüyorsunuz.

Benimle sohbet eden, şakalaşan kadın beni dinler ve cevaben kendi düşüncelerini söylerdi. Veya sorular sorardı. Sohbet iki eşit olarak sürerdi. Bir çocuk için etkileyici şeyler bunlar. Ev, aile denilen yandan çarklı nehir gemisini tek başına çalıştıran bir anne kadın, sabahın köründe evden çıkıp akşam karanlığında dönen bir baba erkek ve varoluşlarından bunalmış iki ergen kızın altında büyüyen bir çocuk için demek istiyorum. Bir çocuğa, bildiği dünyanın dışında başka dünyalar olabileceğini sezdirmiş biri, çocuk için kahraman olur bence. Sizin kahramanınız var mı? En azından çocukluğunuzda.

Yıllar geçti, büyüdüm, taze delikanlı oldum. Bir gün, kahramanım kadının ölüm haberini aldım. Beraber yaşadığı adamdan ayrılmak istediğinde adam tarafından bıçaklanmıştı. Yakınları ile morgun önüne gittim. Bir şeylere sarılı olarak yerde yatıyordu. Kaldırıp morgun içine taşımak gerekiyordu. Bir morg görevlisi ile kahramanımın yakın arkadaşı iki adam hamle ettiler kaldırıp taşımak için. Yakın arkadaş olan adam, canlı iken tanıdığı birinin cansız haline dokunamadı, "Yapamayacağım," dedi bıraktı. Oradaydım, çok yakındım. Ben taşıdım morg görevlisi ile. Mermer zeminli

bir mekâna girdik. Zeminde başka bedenler yatıyordu. Beden dedim ama, ne diyeceğimi bilemedim. Soğuk bir ışık hatırlıyorum. Bir de kara sinek. Zeminde yatanlardan birinin yüzünde.

"Anlıyorum."
"Bana da anlatın lütfen."
"Erken kayıp. İz bırakmış."

Komşum, çamaşır asıyor Nezihe Hanım. "Hanım" mı dedim yine? Dedim değil mi? Kalkıp makineye birkaç parça çamaşır atıp, çalıştırayım. Evi şöyle bir süpüreyim. Sırtüstü yatmış böceklerle göz göze geleyim. Böceklerin doğanın işleyişinde önemlerine inanayım ve süpürgenin topladığı böceklere karşı mahcup olayım. Bir mahcubiyeti taşımaktansa savunmaya geçeyim: "Amaan, onlar böcek." Sonra sahile ineyim. Deniz yerinde duruyor mu bakayım. Unlu mamuller hanımefendisinin mekânında taze poğaça ve çay ile kahvaltı yapayım. Mekânın internetine bağlanıp haberlere göz atayım. Bir-iki selam alıp vereyim. Biraz insan içinde oturup insan sesi duyayım. Sıralamada kahvaltı, selamın sohbetin önünde kaldı ama!

Rüzgâr
Denizden esiyor. Açıktan bir uzak yol gemisi geçiyor. Yarım saat sonra dalgası bize gelir veya gelmez.

"Günaydın," dedim unlu mamullerin hanımefendisine. "Günaydın, poğaçalar birkaç dakikaya çıkar," dedi. Sorun yok, beklerim. Ciğerci dükkânı önünde heykel sabrı ile bekleyen kedileri anlayabilen biriyim. Tutku ve takıntıları biraz tanırım demeye çalıştım. Unlu mamuller becerilerine saygı duyuyorum. Belki o, her sabah fırın yak, hamur yoğur, po-

ğaça pişir tekrarından bezmiştir. Fakat onun sayesinde fırından yayılan şu koku, uykusundan uyanmaya çalışan Aziz Bura'yı her sabah canlandırıyor. Bana öyle geliyor olabilir. Fakat ben de birisiyim şu cihanda.

Kapı önüne, personel masasına oturdum. Unlu mamullerin efendisi, çayı, sigarası ile geldi, soluklanmak için oturdu. "Yukarı köyde adam bıçaklamışlar," dedi, "sopa kılıklı bir kadın yüzünden."

"Sopa kılıklı" ifadesi, sözünü ettiği kadının leğen kemiklerinin geniş olmadığı anlamına geliyor. Bu ifadeye göre, leğen kemikleri yeterince geniş olmayan bir kadın için iki erkeğin birbirine bıçakla dalması anlamsızlaşıyor.

"Ölmüş mü bıçaklanan?"
"Ambulansta kan kaybından."

Hanımefendi'nin haber aktarma dilindeki yalınlığa saygı duyuyorum. Aziz Buralı değil. Boylu poslu Balkan kadını. Güzel pırasa böreği yapar. Kimlik politikası yapmıyorum.

"Depremi duydun mu?"

Gece deprem olmuş. Sallanmışız ama o esnada bende pireler uçuştuğu için fark etmemişim. Cep telefonumdan baktım. Deprem, bilmem kaç şiddetinde, merkezi denizin ortalarında bir yerde. Afrika anakarası, Girit Adası'nın altından kuzeyi dürtüyormuş. Dürter, hakkıdır. Dünyanın Afrika'ya derin özür borcu var. Fakat ödemeyecek. Niyeti yok. Afrikalılar da alacaklarını tahsil için çöller aşıp denizden geliyorlar. Ölümüne geliyorlar. Hayatta kalabilen, bir kıyıya tutunabilenlere "sığınmacı" diyoruz. Onları kamp, kafes vs. bir

yerlerde topluyoruz. Veya bir yerlere tıkıyoruz. Kayıtlarını tutuyoruz. İş veremiyoruz. Kaçak çalışabilirler. Yasalar izin vermiyor ama işyeri sahipleri hatırına göz yumabiliriz. Sağlık, eğitim vb. hizmetler beklemesinler. Oturup evraklarının cevaplandırılmasını beklesinler. Cevap için bir tarih veremiyoruz. Belirsizlik içinde çürüyüp gitsinler. O esnada kaldıkları kafesleri ateşe verip yürek yakan ağıtlar söyleyebilirler. Olmuşu var. İlçe emniyet amiri şahit.

Sabah ekmeği almaya çıkmış Aziz Buralılar yine her günkü yürüyüşleri ile gelip geçiyorlar. Deprem davranışlarını değiştirmemiş. İnsan davranışlarını nasıl değiştirir Nezihe Hanım? Ah! "Hanım" dedim. İnsan dilini nasıl değiştirir?

Poğaçam, çayım ve kahve fincanı dolusu zeytinyağım geldi. Sabahları burada olmayı seviyorum. Engin deniz, ötede gâvur ama sokakları temiz insanların adası, beride kuşkonmaz çiçeği hafifliğinde ılgın ağaçları...

Bugün sizi sahile davet etmedim Nezihe Hanım. Kafam karışık. Varsaydığımdan farklı biri çıktınız. Sohbetleriniz için teşekkür ederim. Cömertsiniz, içtensiniz. Fakat size biraz mesafe almak istedim. Kenara çekilip düşünmek diyelim. Sizden uzak olursam belki daha iyi düşünürüm diye düşündüm.

Hikâyenizi bir arkadaşıma gönderdiydim. Okusun, baksın, içinden geleni söylesin diye. Sizi emekli bir öğretmen olarak hayal etmiş. Öğretmen fikrine itirazım yok. Öğretmenliğe sempatim var. Müzik öğretmeni olmak isterdim. Sınıfa her gün farklı bir nağme ile girerdim: "Günaydın sınıf. Acaba şen misiniz, kederiniz var mı?"

Arkadaşım adınızı eski buldu. Belki de benim size sürekli "Hanım" şeklindeki hitabım eskilik çağrışımı yaptı. Eski olarak kabul edilen bir ada sahip olmanız, duygusal bir dünyanız olamayacağı anlamına mı geliyor? Eski nedir ki? "*Kar bastırdı, kış kıyamet, kol geziyor soğuk. / Çeksek yorganı, sevişsek, yaz gelir, kızışır ortalık.*" Yedinci yüzyılda, Japon bir kadın yazmış. Eski mi şimdi bu?

Ayrıca yirmi yaşında bile olsanız ve adınız sadece Nez olsa, size hitap ederken adınızın yanına "Hanım" eklemek hoşuma gider: "Nez Hanım." Fakat itiraf etmeliyim ki konuştunuz, sesinizi duyurdunuz, ömrü boyunca kendine ait bir göz oda istemiş ve fakat isteğine kavuşamamış Zekiye Hanım'ı anlattınız, anlattıklarıma sorular sordunuz, katkı verdiniz o zaman başka biri oldunuz. Sesinizin tonunda beni size karşı açık olmaya çeken bir şey var. Nasıl tarif edeceğimi bilemediğim için "şey" dedim afedersiniz.

Hikâyenizi kurmaya boyumun yetmediğini kabul ediyorum. Yeğeninizin düğününe gittiğiniz gün sizi bir kuaföre bile gönderemedim. Nasıl bir saç istediğinizi bilemedim. Farah topuzu yakışırdı bence size. Farah Diba'yı kastediyorum. Devrik İran şahının eşi. "Bu devirde Farah topuzu mu kaldı?" diyenler olabilir. Desinler. Mesela o zamanlar kadın güneş gözlükleri kelebeklere benziyordu. Gözlük köşeleri uçlara doğru uzayıp kaçıyordu. O gözlükler kalsaydı fena mı olurdu? Sizi kuaföre gönderemediğim gibi aksesuar katkısı da veremedim. Boynunuz ne uzun ne kısa. İnce zincirli, hafifçe göğüs boşluğunuza inen bir kolye tamamlardı bence. Neyi tamamlıyorum acaba?

Kabul ederseniz, kabalık olmaz ise eğer, sizi terastan tekrar salona alayım. Veya salonda yokluğunuzu hissetmiş biri terasa gelsin, sizi alıp salona götürsün. O gelen, bir kadın ar-

kadaşınız olsun. Erkek olmasın. Böyle bir ihtimalin gerçekleşmesinden kıskançlıkla sakınırım. Çünkü kurmaya çalıştığım hikâyenin mantığında böyle bir olabilirlik, bir ön kabul yok. Fakat neyi kıskanıyorum? Hikâyenin kendi başına davranabilmesini mi? Sizi mi? Beni duymuş olabilir misiniz?

"Duydum. Kontrolü kaybetmekten rahatsızsınız. O durumda size gerek kalmıyor. Ayrıca ben yavruağızlı kadın değilim."

"Yavruağzı olan elbise Nezihe Hanım."

"Her neyse. Bir kadın imgesine ilginizi anlıyorum. Fakat hayale çok yaslanmayın, hissetmeyi deneyin bence."

"Çarpıcı bir şey söylediniz fakat tam anladığımdan emin değilim. Hâlâ ümitvar mısınız benden?"

Çelişkili takdim

Bencil miyim Nezihe Hanım? Bencil ve kıskanç mıyım?

Şuraya ne yapalım? Yine deniz yapalım. Kıyılarına, yaz aylarında dolup taşan sahil beldeleri serpiştirelim. Fakat yaz sonu tenhalığında olsun. Denize sıfır otopark sezonu bitmiş, tatilciler yanık tenleri ile güneşi az hayatlarına, işlerine dönmüş olsunlar. Belki hâlâ, sahil lokantalarında kazık yediklerini, esnafın kurnazlığını konuşuyor olsunlar. Aklı tatil günlerinde kalmış bir kadın, "Sahil beldesinde bir ev kiralasam yaşabilir miyim?" sorusunu ortaya atsın. "Yalnız mı?", "Bir başına mı?", "Fakat şehir alışkanlıkların...!?" desinler. Bir insan kendi hayatına dair basit bir soruya cevap ararken, cesaret vermek yerine onu hareketsiz kılan sorular ile kuşatsınlar. Belki de kendi tereddüt ve korkularını tekrar etsinler. Biz bu meseleye bulaşmayalım. O esnada bir kenara, "Bir kuşak önce, gezginleri evlerinde ağırlayan kıyı insanları acaba neden bindikleri dalı kesecek kadar paragöz oldular?" sorusunu bırakalım. İyi sorulamamış, haksız ithamlar içerebilecek bir soru olsun. Olsun, şimdilik yerinde dursun.

Şuraya da yatağında uyumakta olan kirpi saçlı bir adam yapalım. Saçlarında turuncu bir ışık, yüzü, salona, sobaya dönük uyuyor. Belki alevleri seyrederek uyumuş. Alevler ona evde bir nefes daha olduğu hissini veriyormuş belki. "Belki" kelimesini yine sevelim. Salona, masaya geçip notlarını karıştıralım. Biraz suçluluk duygusu fakat daha ziyade hınzır bir neşe ile yapalım.

Notlar

Neyi kıskanıyorum? Hikâyenin kendi başına davranabilmesini mi? Bunda kıskanacak ne var? Gurur duymam gerekir. Belki bir gün birileri şöyle der: "... hikâyeleri, bir noktadan sonra yazarı devre dışı bırakır ve kendi kendilerini dokurlardı."

Nezihe Hanım'ı mı kıskanıyorum? Evet. Onu kaybedersem kiminle sohbet edeceğim? Belki bir gün birileri şöyle der: "Kahramanlarına o kadar tutku ile bağlıydı ki, onları kaybetme ihtimali belirdiğinde kahramanından vazgeçmemek için hikâyesinden vazgeçerdi."

Kısacık not ile hayal kırıklığına uğrayalım. Kirpi Saçlı Adam'ı dürtmeyelim, kendi haline bırakalım. Gün ağarmış olsun.

Gün

"Neyi kıskanıyorum?" sorusu ile uyandım. Yattığım yerden, "Günaydın ev," dedim. "Günaydın kıskanç," dedi ev. "Henüz kıskançlığım sabit değil, hikâyenin nasıl kurulacağına dair tereddütler bunlar."

Cevap vermedi. Kulağımda kendi sesim ile kalkıp ketıl'ı ateşledim. "Tereddüt" kelimesini düşündüm. Ne hissettiği-

mi ifade etmek için yetersiz kalıyordu. Tereddüt dediğin en az iki seçenek olması halinde hangisini seçeceğine dair bir an kararsız kalma halidir. Olabilirlikleri ıskalamamak için dikkatli olmak anlamına da gelir. Fakat bendeki his, tereddütten farklı, insanın içini buran bir his. Orada olmasını istemediğim ama buna rağmen orada olan, göndermeye nedense gücümün yetmediği, yapışık, göz ile görülmez, el ile tutulmaz, iç kene gibi bir şey.

Kahvemi, sigaramı alıp balkona çıktım. Çıkarım da diyebilirdim, fakat bugün bazı şeyler biraz farklı. Boş sandalyenin karşısına, kira ödeme günü yaklaşmış, hakikati perdeleyen o kibar ifade dili ile "dar gelirli" kiracı gibi oturdum. Hoşlanmadım sabah sabah bu eziklik hissinden. Çektim sandalyeyi, ayaklarımı uzattım. Sandalye artık boş değil. Orada da ben varım.

Bazen hızlı karar alırım. Şu an kararlılığımın ardında "Neyi kıskanıyorum?" sorusunun yakıcılığı var. Soru, cevap veremediğim için yakıyor. Bu soruya verilebilecek cevap, yüzleşme veya itiraf derinliğinde. Yapamam. Aynı anda yüzleşmeye, itirafa ve sandalyenin boşluğuna güç yetiremem. Nitekim sandalye boş mu? Değil. "İcra eden, tatbik eden, düşünenden bir adım öndedir" prensibi ile çözdüm meseleyi. 19. yüzyıl imparatorluk kurmay subayı eğitim prensibidir. Ben de 19. yüzyıl çocuğuyum. 19. yüzyıl çocukluğundan kastım pederi arkadaşlarıyla kâğıt oynarken tabelanın eski dil rakamlar ile tutulduğu zamanların tanığıyım. Çocuk olmak tanıklığa mâni değildir. Hatta, "rakamları say" desen sekiz rakamına "heşt" diyecek, ilkokul okuma şansı olmamış bir babanın, eski rakamları nereden öğrendiğine şaşıran çocuğun şaşkınlığına da tanığım. Ayrıca bu adam, 20. yüzyıl ortalarında kaçak işçi olarak Hamburg'a gidip altı ay sonra, ne an-

lama geldiğini bir türlü anlayamadığımız "nikfiştin" kelimesi ile ve bıyıksız olarak dönmüştür. Hayat oyunbaz ise dil ne bok yesin Nezihe Hanım?

Hakikaten çocukluğunuzda ağaçlara tırmandınız mı? Veya bisiklete binebildiniz mi? Galiba ben mutlu bir çocukluktan söz etmeye çalıştım. Güvenli bir alanda kafasına göre takılan çocukların mutluluğundan. Ağaçlara tırmanmış veya bisiklete binme imkânı olmuş bir kız çocuğunun içine bu tecrübe ile bir özgürlük çipi yerleşir diye varsaydım. Boşanma sıkıntılarınızdan sonra o çipin devreye girmesi sizin için iyi olur diye düşündüm. O nedenle sizi terasta eli kolu boş, çantasız nesnesiz yürüttüm.

Nesneler bizi örterler Nezihe Hanım. Kendilerine uygun davranmamızı isterler. Yürüyüşümüz değişir. O nedenle bir nevi çıplak, sadece siz olarak yürüyün istedim. Bakın şu an size bir şeyler yüklediğimi hissettim ama ne yüklediğimi anlayamadım. Yavruağzı elbiseniz de bir nesne gerçi. Elbisenizin göğüs bölgesindeki "drape" mi diyorlar, o iki yatay kıvrım bir şeylerin altını çiziyor. Ama siz, giysi hatırına kullanılan bir beden dili göstermediniz. Yapabilirdiniz de. Elbisenin hatırına, elbisenin giyildiği gecenin hatırına, insan içine çıkmış olmanın hatırına, bedeninize her zamankinden farklı bir eda verebilirdiniz. Verin, ne güzel. Masalar arasında dolaşan, şen şakrak biri olabilirdiniz. Birileri kıskanıp dedikodunuzu yapabilirdi ama neşenizden beslenen birileri de olabilirdi. Daha iyi olmaz mıydı sizin için? Ağaca tırmanmış çocuğu çağırmaya gerek kalmazdı. Siz, yaşamışlığınız, tecrübeleriniz ile kendi yolunu çizebilen biri de olabilirdiniz.

Son cümlemde gizli bir ima mı var? Kendi yolunu çizebilen biri olmadığınız iması. Önyargı kokusu alıyorum ken-

dimden. Haddimi aşıyor muyum? Elimin hamuru ile alanınıza müdahele mi ediyorum? Eğer ediyorsam ağzımın payını verin lütfen. Fakat devam etmeme de izin verin. Acaba hiç evlenmediğinizi düşünsem? Gülseren Abla gibi mesela.

"Mesela" kelimesini taktik bağlaç olarak kullandım. İhtiyaçtan. Gülseren Abla hoş kadındı. Annelerimize benzemiyordu. Erkek çocukları annelerinin kadın olduğunu göremiyor. Görebilen ise çocuk olarak kalmıyor. Gülseren Abla annelerimize benzemeyerek bize büyümek imkânı veriyordu. Burada "biz", ben oluyorum. Ama mahcubiyet hissi ile "biz" kalabalığına gizlendim. Gizlenmeyeydim iyiydi. Kendinden yaşça büyük olsa dahi hoş bir kadını hoş bulmak, hoşluğunu kabul ve teslim etmek her genç insanın hayata karşı vazifesidir. Hayata saygı göstermek diyelim. Ki Gülseren Abla, sohbet ettiği tıfılın kendisine hayranlığını seziyordu. Zarif kadındı, gururumu hiç kırmadı. Burada tekil şahıs kullandım. "Biz" kalabalığına gizlenmedim. Gülseren Abla'nın zarafetini ve gülümsemesini kalabalıkla paylaşmak istemedim. Bencil miyim Nezihe Hanım? Bencil ve kıskanç mıyım?

Öğle ezanı okunuyor. Ezanı, her an oracıkta düşüp ölecekmiş hissini veren titrek sesli bir beyamca okuyor. Yaşıtı biri ile nöbetleşe okuyorlar. Vaktiyle, ezan okuyacak birini bulamadıkları bir gün, Aziz Bura'ya yerleşmiş kızına misafir gelmiş bir İstanbul Beyefendisi bu vazifeye talip olmuş. "Ben okurum," demiş. Kadehini masaya bırakmış, gitmiş okumuş gelmiş. "Biraz şarkı gibi oldu," demişler.

Hikâyenizi bırakıp bırakmamak ikileminde salınıyorum. Hani bir adam geldi terasa, sizi almaya. Önceden düşünmediğim bir ihtimal olarak belirdi, hem sizi hem hikâyeyi adeta elimden aldı. Burası kendiliğinden itiraf oldu. "Elimden

aldı" ifadesini kastediyorum. Ağır bencillik kokusu var ifadede. Sizi kalabalığa karıştırıp müzik ve dans ile uğurlamayı düşünüyordum ama bu yol içime sinmiyor. Belki de sizi uğurlamak içime sinmiyor. Kendine ait olmayan bir oyuncağı elinden bırakmakta zorlanan çocuk aklı diyelim.

Kalkıp evi süpüreyim. Gündelik gerçekliğim ile buluşayım. Yine böcekler ile bakışayım. Anız nedir bilir misiniz? Ekini, ürünü kaldırdıktan sonra tarlayı yakarlar hani. Kalan otlar, kökler temizlensin diye. Bir alev çizgisi yürür gider toprakta. Çizginin dış sınırında fırsatçı kuş gagaları bekler. Alevlerden kaçan böcekleri avlarlar. Ne zaman evi süpürsem aklıma yanan hayatlarından kaçmaya çalışan insanlar ve bir şarkı sözü geliyor: "Plajlarınıza, sahillerinize cesetlerimiz vurduğu için özür dileriz." Cesetlere dair tekrarlarım kabak tadı vermiş olabilir. Fakat hadisenin tadı kabak zaten. Bu tekrarlar beni mutlu etmiyor. Cevabını bulamadığım bir soru gibi duruyor bende. Cevap veremediğim bir hakaret gibi diyelim.

Birkaç odun kırayım soba için. Günler yavaşça uzuyorsa da henüz kısa. İkindi dedin mi güneş tepelerin ardına devriliyor. "*Güneşin alevden saçları, aşınca karşıki tepeden...*" Bu şarkıyı bilir misiniz? Şarkı, "*korkarım gelecek geceden*" diye devam ediyor. Haklı. Akşamüstü hüznü ile baş ederim. Hatta imkânım var ise bir-iki kadeh ile gelişini karşılarım. Her akşam evine dönen insanüstü bir yaratığı karşılar gibi. O vakte kadar çok cana kıymış fakat akşamüstleri masumane çocuklaşıyor. Metafor yapayım dedim ama oldu mu acaba? Fakat gece yalnızlığı derin. Garip beklentiler, fikirler beliriyor o derinlikte. Beyaz atlı prenses bekleyebilirsiniz. Geceler buna müsait. Böyle bir beklentiyi diri tutmak için elindeki bütün imkânları sunuyor gece.

Yemek yapalım mı? Makarna haşlayalım. Dokuz dakika. İtalyan stili diyorlar. Makarna hafif diri kalacak. Fiyonklu makarna, sos ile daha iyi kaynaşıyor. Sos dediğim, ince kıyım dereotu, taze soğan, acı sivri biber, domates, çörek otlu keçi peyniri. Şu yarım limonu sıkar mısınız Nezihe Hanım? Bir tek de rakı yapalım. Yemek hazırlarken ufak ufak demlenmeyi seviyorum. Bu, ev yapımı bir rakı. Kurma rakı derler. Suyunda meşe odunu bekletilmiş. Kızılırmak boylarından bir beyefendinin bana hediyesi. Bu rakıyı önce ikram sonra hediye ederken sohbet esnasında bir hapishane anısını anlattı. 12 Eylül ile içeriye alınmış. Oraya da iç diyoruz ama hayattan dışarı atılmış oluyorsunuz. İçerde yatarken tavanda beyaz badananın altında bir renk görmüş. Bir merdiven bulup tavanı kazımışlar. Altından rengârenk ikonlar, ikonalar çıkmış. Kültür bakanı falan gelmiş. Sonra Kızılırmaklı beyefendi ve arkadaşlarını başka koğuşa nakledip onların yerine kurtperestleri yerleştirmişler. Onlar da yeniden beyaza boyamışlar tavanı. Beyaz önemli bir renk. Kenan Evren geçerken gözüne çirkin görünmesin diye Zeyrek'in ahşap evlerini de beyaza boyamışlardı. Zeyrek, İstanbul'da Saraçhane Su Kemerleri'ne bakan bir semttir. Fakat bu rakı hakikaten muazzam bir şey. Bir tek alır mısınız?

Güneş tepelerin ardına indi. Bulutların kıçları pembeleşti. Aziz Bura'da "kızıl guru" diyorlar bu renge. Balkona çıkıp günü uğurlayalım. Gönlü kırılmasın. Birkaç hafta sonra akşamüstleri daha canlı ışıklara, renklerin gözlerimizi boyadığı vakitlere kavuşur. Gökyüzü o vakitlerde şöyle diyor: "Ey insan canlısı, ışık ve renklerimle aklını başından alacağım ve ömründen bir gün daha geçtiğine hayıflanmayacak, 'Vay be,' diyeceksin, 'bu gezegende var olmak ne muhteşem bir his'." Kurban olurum akşamüstlerinin gözlerimi boya-

yışına. Ne zarar olur ki hafif sürmeden. Ah! Gözleriniz ela imiş Nezihe Hanım.

İçeri geçip kuzineyi yakalım. Alevler yalnızlığın kokusunu alır. Yalnızlığın bir kokusu var bence. Banyoda su altında yok mesela. Su altında yalnızlık hissi kayboluyor. Niye? Siz, siz olmayan bir şey ile temas ettiğiniz için mi? Fakat bu yalnızlık şeysi ağlaklığa vardı Nezihe Hanım. Varmasın. Ağlaklık, yalnızlık hissini derinleştirip insanın kendine ait sandığı bir yükü taşımaya dönüşüyor. Kendi kendini yalnızlık ile zehirlemek!? Mümkün mü? Olabilir mi?

Bir şey sorabilir miyim? Ihlamur kokulu o yaz gecesi terasa çıktığınızda, bir kenarda sigara içen Silüet Adam, ruhunuzun derinliklerine bakıyordu hani. Tam olarak neye, nereye bakmış olabileceğini merak ediyorum. Ruhun derinliklerine nasıl bakılır? Neticede teras korkuluklarına doğru birkaç adım attınız. O esnada dışarıdan bir göz ruhunuzun derinliklerine nasıl bakabilir? Çantasız, eli kolu serbest yürümeniz bir veri diyelim. Belki ayak seslerinizin ritmi diyelim. Farklı bir adımlama, azıcık uzun adımlar anlamında. Belki aylı bir geceye çıkarken, o esnada biraz çocuksu, oyunsu bir eda mı geldi acaba hareketlerinize? Ki bu gibi birkaç kırıntıdan çocukluğunuza gidip sizi ağaca çıkaran adam, belki kendisi bir ağaç dalına tünemiş oturmaktadır. Bir tek daha?

Salondan terasa sizi almaya gelen adam, onunla hikâyeniz nasıl devam ederdi acaba? Bu ihtimal üzerine düşünmek istiyorum ama öte yandan artık gereksiz geliyor. Artık diyorum çünkü ne siz yavru ağızlı kadınsınız ne de ben o hikâyenin peşindeyim. Bakın yine kendiliğinden itiraf oldu. Hem itiraf hem de kabul oldu. Nasıl bu kadar kolay oldu? Fakat güzel oldu. Üzerime bir rahatlık geldi, adeta sinüslerim açıl-

dı. İç kene de gitti. Belki de bazen kabul etmek neye direndiğini bilmeden direnmekten daha iyidir.

Çıkıp geceyi koklayalım mı? Gökyüzü parçalı bulutlu. Arada yıldızlar var. Uzakta, ağaçlar arasında parıldayıp kaybolan birkaç ev ışığı, baca dumanlarından yayılan odun kokusu, komşudan tv sesi. Peki, çıkmayalım. Sobaya bir odun atayım. Bulaşıkları sudan geçireyim. Hikâyenizi kaldırayım. Belki başka bir hikâye düşünürüm. İki kişinin çarşaf gerip katladığı bir hikâye. Hayat iki kişi ile farklı bükülüyor. Tekli bükülmeler yarım yanmış kibrit çöplerine benziyorlar. İkili bükülmelerde iki yanık kibrit bazen çok hoş sarmallar yaratır. Bazen.

Ağır roman havası dinleyelim mi Nezihe Hanım? Ağır ağır bükülelim. Sonra şuraya hayalperest bir yalnızlık yapalım. Kenarına sıçalım. Amiyane oldu. Olsun. Bir tek daha?

İtiraflı takdim

"Ürkek, çekingen ve hatta belki de korkan."

Şuraya ne yapalım? Yatağında uyumakta olan kirpi saçlı bir adam yapalım. Gece anzarotu fazla kaçırmış. Başı yastıkta, saçlarında turuncu bir ışık, yüzü salona, sobaya dönük. Alevleri seyrederek uyumuş. Alevler ona evde bir nefes daha olduğu hissini veriyormuş. Hisli Kirpi! Sürekli diş ağrısı çeker gibi her fırsatta yalnızlıktan şikâyet eden, saçlarına ak düşmüş birinin neden bir beraberlik kuramamış olduğu sorusunu şuraya bırakalım. Sorunun yanına bir erkek şairden çaldığımız cümleyi ekleyelim: "Sevmeyi bilmeyenler icat etti yalnızlığı." Yanına, bir kadın edebiyatçıya ait zıt anlamlı bir cümle bırakalım: "Sevmek insanı yalnızlaştırıyor." Salona, masaya geçip Kirpi Saçlı'nın notlarını karıştıralım.

Notlar

İskeleye yanaşan bir vapur çizmiş. Vapurun altına karınca duası gibi minik harflerle notlar düşmüş. Satırlar, boyun büker gibi hafifçe bir yana eğik, vapuru taşıyan dalgalar halinde uzayıp gidiyorlar. Notları üstten üstten okuyalım:

"Esma Hanım, gezmeyi eğlenmeyi severmiş. Dostlarını, çoluğu çocuğu toplar, kadın matinelerinde Zeki Müren dinlemeye gidermiş. Kocası Musa Bey evliliklerinin ilk yıllarında porselen tabak satarmış. Bir sepet içinde, seyyar satıcı olarak. Bazen yolu Çınarcık taraflarına düşermiş. Çınarcık, İstanbul'a yakın bir sayfiye yeri. Çoğu ailenin erkekleri şehirde işlerini gördükten sonra vapurla yazlıklarına dönerlermiş. Vapur iskeleye yanaşırken kadınlar, eşlerini karşılamaya gelir, adamlar vapurdan iner, eşleri ile sarılır, öpüşür çevredeki çay bahçelerinde oturur sohbet ederlermiş. Musa Bey imrenmiş bu karşılamalara, öpüşmelere, çay bahçesinde oturup sohbet etmelere. Çınarcık'tan yazlık bir ev kiralama hayali kurmuş. Esma Hanım da onu böyle karşılasa, birlikte çay bahçesinde otursalar... Hayalini gerçekleştirmiş, yazlık bir ev kiralamış. Esma Hanım, onu iskelede karşılar, sarılır, öpüşür, çay bahçesinde oturup sohbet ederlermiş."

"Bunu neden...?"

"Dinlemeyi bilmiyorsunuz. Dinlemeyi bilmeyen fakat hep anlatmak isteyen biri..!? Romans istiyordunuz. Esma Hanım, o hayat dolu kadın erken yaşta vefat etti. Musa Bey, Esma Hanım'ın fotoğrafına bakar bakar iç çeker, Esma Hanım'ı anlatırdı. Aşk hikâyesi değil mi sizce"

"Size bir itirafım var. İskelede beni karşılayacağınızı hayal etmiştim. Romantik bir ilişki olarak değil, bir sıcaklık, daha ziyade ılıklık olarak. İskelede karşılanmak insanı sarıyor, mutlu ediyor nedense."

"Kendine odaklı algı."

"Af buyrun?"

"Anlattığım hikâyeyi duymadınız bile."

Notları okumayı bırakalım. Kirpi Saçlı Adamı uyandıralım. Bunu neden yaptığımızı bilmeyelim. Bilmeyişimizi mesele etmeyelim. Canımız sağ olsun.

Gün

Ağarmadan karanlıkta uyandım. "Uyanırım" da diyebilirdim. Anzarotu fazla kaçırdığım zamanlar, gecenin bir yarısında uyanırım. Bu kez, "Gece ne bok yedim acaba?" sorusu ile uyandım. Kendimden başkasını kırdım mı? Suçluluk duygusu mu bu sorular? Niye ki? Birkaç kadeh atıp roman havasına uymak dışında ne yaptım bayım? Bazen böyle hitap ederim kendime. Bazı durumlar, kararlılık gerektirir.

Kalktım, biraz çalı çırpı, çıra, birkaç ince odun ile sobadaki kōzü dirilttim. Çırpılar çıtırdadılar. Gün ağarıp koşuşturmalar başlayana kadar vakit çalacağım dünyadan. Bu dünyadan bir şeyler tırtıklamak kâra geçtim duygusu veriyor. Züğürt tesellisi, yanılsama diyorlar. Olsun.

Pencereden dışarıya, Aziz Bura'nın gecesine baktım. Karanlığın içinde birkaç turuncu ışıltıya. Dünya dönmüyor sanki. Asılı kalmış bir yerlerde. Hayat dedikleri koşuşturma, yuvarlanma duruvermiş. Bu duygu ile kalabilsem içim genişleyecek. Biraz huzur bulacağım. Uyuyor musunuz Nezihe Hanım? Uyuyorsanız güzel rüyalar görün. Ben yarım yamalak bir rüya gördüm. Siz de vardınız. Bazı masal kitaplarının içinde üç boyutlu resimler olur. Sayfayı açınca, tiyatro dekorları gibi ağaçlar, bir kulübe ya da bir şato dikelir. Öyle bir kitapta yavruağzı elbiseniz ile ay ışığında Mona Lisa olarak belirdiniz. Bir yağ tüccarının karısı dediydiler Mona Hanım için. Olabilir.

Eğer sizi rahatsız etmiyorsa bazen sadece adınızla hitap edebilirim. Nitekim samimiyet anlarında adınız dilimden dökülüyor. Samimiyet neden sadece an ile mümkün? Niye daha uzun sürmüyor? Değişken hitaplarım dengesiz görünüyor olabilir. Fakat denge nedir ki? İşte masamın üstünde

kül tablası, kalemler, kitaplar, ıvır zıvır bütün nesneler dengedeler, fakat ölüler. Mesela, hikâyenizden vazgeçemeyişim, bence dengesizlik değil, çelişkili bir hâl olabilir. Çelişkiden ürkmem Nezihe Hanım. Denizler durulmaz dalgalanmadan. Beylik bir laf oldu ama olsun.

Benimle konuşmanızı seviyorum. Zekiye, Esma Hanımlara dair anlattıklarınızı dinlemeyi seviyorum. Dinlemediğimi düşünmüştünüz ama dinliyordum. Kendim öncelikli bir algım var haklısınız. Siz iskele, karşılaşmalar derken bende o kadar hoş duygular uyandırdınız ki, ister istemez aklım kendi düşüncelerime gitti. Siz anlattıkça benim hikâyem daha da uzaklaşıyor ama olsun. Uzaklaşarak da olsa bir şeyler gidiyor olur, bir hareket olur. Anlattığınız hikâyeciklerin ikisinde de kadınlar ölüyor ve geride eksiklik, tamamlanmamışlık duygusu kalıyor. Geride kalan bana bulaşıyor. Bulaştığı yerde bir yarımlığın hikâyesi olarak kalıyor. Fakat ben sizin gibi tanık olmuş değilim. Anlattıklarınızdaki duyguyu sizin gibi içselleştirmiş değilim. Bir başkasına anlatamam. Bana ait değil hikâyeleriniz. Burası da itiraf gibi oldu. Hikâyenizi neden kuramadığımın itirafı. Gülümsüyorsunuz!?

"Ilık, sokulgan bir diliniz var ama Nezihe Hanımlı ağdalı nezaketinizin ardında ürkek, çekingen biri mi var? Hatta belki de korkan?...

"Daha beter bir tanımınız var mı?"

"Tanım değil, soru diyelim."

"Kabul. Ben üçü bir aradayı alayım; ürkek, çekingen ve hatta belki de korkan."

"Kaçıyorsunuz."

Güneş

Bir mızrak boyu yükseldi. "Kalk," dedi, "gün doğumunu da kaçırdın." Bu suçlayıcı dil, yetişmem gereken bir şey varmış da hımbıllığımdan yetişememişim gibi suçlayıcı dil; "gün doğumunu da" kaçırdığımı başıma kakan, "da" eki ile hata dosyamı kabartan, başka şeyler kaçırmış olduğumu ima eden dil..!

Sızmış kalmışım. Uyumazdan evvel dışarıda köpekler havlıyordu. Salonda, karanlığın içinde bir gölge gibi oturuyordum. Sobanın alevleri göz alıyordu. Daldım, gerilere gittim. Dört-beş yaşlarında bir bızdık idim. Küçük ablam sobada yanan odunların acı çektiğine inandırmış, ağlatmıştı beni. Ortanca çocuk idi küçük ablam. Ortancalar arıza olur derler. Aile garip bir yer. Bir defasında yaramazlık yaptığıma karar verip ceza olarak beni odunluğa kapattılar. Bir kapağın altında üç basamak ile inilen karanlık bir yer. Ara sıra akrep çıkan bir evin odunluğu. "Gir bakalım," dediler. Aile üyelerinin yüzlerini hatırlıyorum. Kararlıydılar. Ortancanın gözlerinde delice bir parıltı. "Tamam," dedim, "mademki mağlubuz bu kere, kapatın kapağı."

"Kuyruğu dik tutmak" derler, mağlubiyetimi kararlılığa çevirdim. İndim, orta basamağa oturdum. Kapağı üstüme kapattılar. Zifiri karanlık. Gözlerimi kapattım. Akrepleri, karanlıktan çıkıp gelebilecek şeyleri düşünmemek için sürekli düşündüm. Zihnim boş kalmasın da o boşluğa korku sızmasın diye, bir filmi normal hızından birkaç kat hızlı izler gibi düşündüm. Ne kadar vakit geçti hatırlamıyorum. Kapağı açtılar ve çıkmama izin verdiler. Yüzlerini gördüm, gülüyorlardı. "Kimsiniz?" diyesim geldi. Sonrası kopuk. Oralarda bir yerlerde sızmışım.

Ne yapsam bugün? Bir değişiklik yapsam. İlçeye mi gitsem? Aziz Bura'nın derin sakinliği, "buradan olmazlığı", firençkiss'sizliği, yalnızlığım çok üstüme geldiğinde bir bahane uydurur ilçeye giderim. Tatilcilerin olmadığı mevsimde ilçe minibüsünü sadece Aziz Buralılar kullanır. Herkes birbirini tanır. Yol boyunca kır kırlangıçları gibi bıcır bıcır konuşurlar. Köy minibüsü ile ilçeye gitmek, Aziz Buralıların düşüncelerini, kızgınlıklarını ve neşelerini sizden esirgemedikleri kırk-kırk beş dakikalık bir yolculuktur. Minibüs yukarıdan, tepe köylerden gelir, sahile iner, ben binerim, sahilden ayrılıp tekrar tepelere tırmanır. Bahçelerin, evlerin, keçi ve ineklerin, zeytin ağaçlarının, tek göz odalı yukarı köy kahvesinin önünden geçer. Kahve önü ahalisi minibüsün pencerelerine bakar. Minibüs oradan sonsuz kez geçmiştir, onlar bir sonsuzluk gibi aynı yerde oturmaktadırlar ve sonsuz kere minibüs pencerelerindeki yüzlere bakarlar. Sonra minibüs zeytinliklerin arasından basar gider. Köylere uğraya uğraya gider. Birilerini alır, birilerini bırakır. Güz aylarına doğru düğün davetiyeleri dağıtır.

Bazen yan yana oturduğunuz biri ile iki satır sohbet edersiniz. Büyük şehirde bir kafede otururken ödediğiniz kahve parasından daha ucuza vakit geçer ve minibüs içinde olduğunuz sürece, yalnızlığın nemi size yaklaşamaz. Minibüsten, özgüveni daha yüksek biri olarak inebilirsiniz.

İlçeye kırtasiye, kâğıt, kalem, vs. bir şeyleri bahane eder giderim. Alışveriş ederim, para verir, üstünü alırım. İki laf döner o esnada. İnsan içine karıştığım hissini yaşarım. Neticede ben de bir toplumsal varlığım. Değil miyim? Çocuklar teneffüste, okul bahçesinde kıpır kıpır, kahkahaları çınlatıyor ortalığı. Kadınlar bildik tanıdık mekânda dolaşmanın güveni, rahatlığı içinde varlar, görünürler. Çoğu dük-

kânı kadınlar çekip çeviriyor. Büyük şehir insanı gibi gergin değiller. Makul biri iseniz size surat asmaları için bir sebep yok. Neticede saçları kırlaşmış biriyim. Mağaramdan çıkıp şehre geldiğim hissi ile keyifliyim, tatlı dilliyim. Belki uzun vadede böyle biri değilim ama şu bir-iki saat için olabilirim. Oluyorum da. Geçici de olsa olumlu mizacım esnafa yansıyor. Gülümsemeli bir alışveriş oluyor. İyi oluyor. Zaten gülümsemekten daha öteye, mesela kahkahaya geçemem. Üst damak dişlerim eksik. Dişler önemli. İki kadın bir sohbet esnasında öğretti bu önemi bana. Öğrenirken o an biraz canım acıdı.

Siz de bana bir şeyler öğretiyorsunuz Nezihe Hanım. Fakat acıtmadan öğretiyorsunuz. "*Ağdalı nezaketinizin ardında ürkek, çekingen biri mi var?*" sorunuz kıymetli bir dokunuş. Sorunuza cevap veremedim. Kaçtığımı düşündünüz. Böyle bir sorudan ne kadar kaçabilir insan? Ürkek, çekingen ve belki de korkak üçlemeniz bende kaldı. Yaşıyor kozasında tırtıl gibi. Vakti gelince çıkar diye düşünüyorum. Belki de vakit hiç gelmez. Vakit bit türlü gelmediği için kozasından çıkamayan tırtıl! Korkunç değil mi? Ama çıkmaktan vazgeçen tırtıl der isem, bir düşüncesi, iradesi olduğu anlamına gelir. Tercih yani. Tercih dediğimizde akan sular duruyor. Kim tercih eder ki böyle bir koza halini, arafta kalmışlığı?

Ürkek, çekingen, korkak. Olabilir, olabilirim. İtiraz etmektense üzerine düşünmeyi tercih ederim. Sizin ürkek, çekingen dediğiniz duruma mağara hassasiyeti diyebilir miyim? Bir çeşit yabanıllık anlamında. Kendin ile fazlaca kalmaktan ötürü dilsizleşme gibi bir durum. O kadar çok kendi sesinle kalıyorsun ki birileri ile konuşurken zorlanıyorsun. Ağzından çıkan kelimeleri duymaya başlıyorsun ve sanki

konuşan başka biri imiş gibi cümleyi nasıl tamamlayacağını merak ederek kendini dinliyorsun.

Böyle bir cümleyi en yakınınıza bile söyleseniz, sizi dinlerken gözbebekleri büyür. Sizinkiler kıpırdamadı, ilginç. Bu nedenle hazır kalıp bir cevaba sığınıp "delilik bu" demeyeceğinize inanıyorum. Size inanıyorum.

"*Ben o vasfettiğiniz kadın değilim,*" diyorsunuz. "O halde kimsiniz?" diye sormayacağım. Her kim iseniz sohbetinizi, sözünüzü esirgemeyişinizi seviyorum. Bana iyi geliyorsunuz. Bulaşık yıkarken şarkı türkü mırıldanmaya başladım yine. Suskundum uzun zamandır. Sizi tanıdığıma memnunum. Vedalaşıyormuşuz gibi oldu. Olmasın, vedalaşmayalım. Size danışmak istediğim şeyler var. Hikâyenizde duraksayınca, dergi için başka bir hikâye karaladım. Kadın karaktere adınızı verdim. Vaktiniz olur mu, bir göz atabilir misiniz?

Sesim başka birinin sesiymiş gibi, biraz ince çıktı. İnsan ricacı olurken sesi inceliyor. Alttan alan, boyun büken bir ses oluyor. Kediler de bir şey isterken benzer bir ses çıkarıyor. Bu sesin bazı hallerde sahtekârlığa yaklaştığını gördüm. Kendi sesimi duyunca, "Acaba ben de mi bir sahtekârım?" sorusu geçti içimden. Bu soruyu kendime sormak için nedenim var. Kanepedeki Adam hikâyenize dair beni didiklerken hikâye anlayışımı sordu bir gün:

"Kural şu, hikâyeni saklama."
"Bir hikâyen mi var?"
"Olmadığını saklama."
"Nasıl?"
"Varmış gibi yap."

Sustu. Ben susturdum. İlk anda ağzının payını verdim gibi bir tatmin sardı beni. Suskunluk uzadıkça tatmin hissinin yerini tedirginlik, kuşku almaya başladı. Suskunluğunda bir ima mı vardı? Yöntemin sahtekârlık olduğuna dair bir ima. İma'yı itmek, uzaklaştırmak için suskunluğu kırmak istedim, ekledim:

"Fakat edebiyle."

Müsadenizle gönderiyorum hikâyeyi. Hikâye demeye gönlüm varmıyor ama.

Arzuhâl

Usandım yalnızlıktan. Kim bakıyor ise bu işlere, bana da yüzü güleç bir yoldaş, bir dost nasip etsin. Bir kusur ettiysem affedilsin, bitsin bu ceza. Eğer affedilmeyecek isem, borcum yeniden yapılandırılsın. Bir ceza çekmem şart ise çekeyim ama sürdürülebilir bir durum olsun. Uzlaşma teklifim kabul edilmiyor ise, bu "dediğim dedik" tavır yakışıyor mu? Kime konuşuyorum ben?

Bir gün sırat köprüsü geçme, geçememe hali veya bir hesap verme durumu olur ise talihsizliğimin kayda alınmasını rica ediyorum. Nezihe'nin babasının "ince yüzlü adamlara güvenilmez" inancının, bu inancı kızına zerk etmiş olmasının ve Nezihe'nin bu yüzden beni değil de yuvarlak yüzlü adamları beğeniyor olmasının...

Cümleyi tamamlayamadım ama bir babanın "ince yüzlü adamlara güven olmaz" şeklindeki fikrisabitini kızına aktararak kısmetimi kapatmış olmasını adil bulmuyorum. Nezihe'nin babası, hayatın kimbilir hangi cilveleri sonucu böyle

garip bir fikir edinip kızının kafasına sokmamış olsa idi belki de Nezihe ile mesut ve bahtiyar olacak idik. Olabilirdik. Ben bu olabilirliğin engellenmesine itirazımı, canımın sıkkın, efkârımın zifiri koyu, kafamın bin beş yüz olduğu bir gece vakti, Nezihegil'in pencereleri ve pencere pervazına dizili çiçek saksıları altında yüksek sesle dile getirdiğimde...

Cümleyi yine tamamlayamadım. O gece de tamamlayamamıştım. Alçılar, sargılar içinde kırık bir kafa ile yattığım günler, tutkulu bir adamın hikâyesini okuyarak geçti. Adamın, çetin koşullara rağmen sevdiği kadından vazgeçmeyişi beni derinden etkiledi. Kitabın bazı cümlelerini yatağımın başucundaki duvara yazdım: "Bazen aklım almıyor; onu yalnızca ben, hem de öylesine içten, öylesine dolu dolu severken, ondan başka hiçbir şey görmez, bilmezken, ondan başka hiçbir varlığım yokken, nasıl olur da onu bir başkası da sever, sevebilir?"

Hastane görevlileri duvar yazımı kınadılar. Edebiyata bu kadar kapalı olmalarını anlayamadım. Oysa bir-iki kitabım daha olsaydı, aynı kitabı defalarca okumak durumunda kalmasaydım farklı etkilere açık biri olabilirdim.

Beni, "hoyratça" denilebilecek bir ilgiyle hastane bahçesine çıkardıklarında, edebiyata ve bir âşığa, aşk'a olan sağırlıkları tepemi attırdı. Ağzıma geleni söyledim: "Siz insanlar," diye haykırdım, "bir şeyden söz ederken, 'bu yanlıştır, bu doğrudur, bu iyidir, bu kötüdür' diye kestirip atmadan yapamazsınız. Bu ne demektir? Herhangi bir olayın asıl nedenlerini araştırdınız mı? Bu olayı doğuran, önüne geçilmez hale koyan sebepleri arayıp buldunuz mu? Eğer bunu yapsaydınız, hükümlerinizde bu kadar aceleci olmazdınız."

O esnada civardan birileri feryadımı görüntülemişler. Farkında değildim, birkaç gün sonra Nezihe söyledi, "N'aptın o'lum sen?" dedi. "Bi milyon tık almışsın, İngilizce altyazılı olmuşsun."

Ben, ince yüzlü olduğum için vaktiyle itilmiş olan adam, şimdi arkamda bir milyon tık ile artık hafif yuvarlak yüzlü biri olduğum hissine kapıldım. Nezihe'ye gülümseyerek haberi verdim:

"Yurtdışından davet aldım, beraber gider miyiz?"
"Nereye?"
"Werther Okumaları Enstitüsü'ne."

Ne dersiniz Nezihe Hanım? Sonu biraz havada kaldı sanki. Bekleyeceğim cevabınızı.

5 numaralı takdim

Lavanta moru V yaka bluz

Şuraya ne yapalım? Parçalı bulutlu, yer yer mavi bir gökyüzü yapalım. Bahar rüzgârı bulutları sürüklüyor olsun. Yeryüzüne inelim. Yan yana bitişik nizam sıralanan, arka cepheleri ile birbirlerine bakan apartmanlar yapalım. Apartmanlardan birine, mesela şu üçüncü kata bir mutfak balkonu. Önceleri açık imiş, sonradan cam çerçeve ile kapatılıp eve dahil edilmiş. Balkona yaklaşalım. Metal ayaklı açılır kapanır küçük bir masa. Örtüsüz kullanılan, kolay silinen bir yüzeyi var. Masada bir kitap, kül tablası, sigara paketi, kullan at bir çakmak, bodur bir kaktüs. Ahşap bir sandalye. Sandalyede otuzlu yaşlarında bir kadın. Üzerinde lavanta moru "V" yaka bir bluz. Pencereyi aralamış, kahvesi sigarası ile oturduğu yerden apartman cephelerinin çevrelediği alana bakıyor. Baktığı alan, mülk sınırlarını belirleyen duvarlar ile beton kutucuklara bölünmüş. Her nasılsa birkaç ağaç ayakta kalmış. Bir kedi, engelleri nasıl aşacağının sırrını çözmüş, nereye gittiğini bilerek ilerliyor.

Kadın, kedinin yürüyüşünü izlerken bir düşünce kuruyor. Küçük beton kutucukları yıkıp büyük bir bahçe, yeşil

alan var ediyor. Ortancalar ekiyor kenarlara, aralarına banklar yerleştiriyor. Köşelere minik kameriyeler, çardaklar konduruyor. Belki birileri oturur, çay içer sohbet eder. Belki biralarını alıp bahçeye çıkanlar olur. Birileri sorun eder bahçede bira içilmesini. Apartman yönetim toplantısı diye bir gelenekleri var ise, toplantılarda ortak alan kullanımı üzerine tartışırlar. Belki uzun sürer tartışırmalar, bazen sertleşir. Bir sonuca varamaz, yorulurlar. Birileri nefret eder birilerinden, evine çekilir, duvarlarının arkasına.

Kadın, "Güzel bir bahçe mümkün iken duvarlar ile bölüp hiçbir işe yaramayan mezbeleler olarak bırakmak neden?" sorusuna gelir. O esnada bir evin üçüncü kat penceresinden beyaz tenli, altın bilezikli bir kol uzanıp yetişkin erkek eşofman altı silkeler. Tenin aklığı ve bileziklerin parıltısına takılır kadın. O kısacık görüntüde neye takılmış olduğu üzerine düşünür. O arada biz masadaki kitabı karıştıralım. Bazı satırların altını çizmiş:

"... şafak vaktine doğru uyandım ve önümde uzanan, geniş bir alana yayılmış sümbül renkli göğü gözlemledim." "... Toprak, kalemtıraş talaşlarının iç içe geçmiş renklerindeydi; ara ara soluk bir sarı, pudramsı bir pembe ve kuru bir siyah."

Kadın şimdi gökyüzüne bakıyor, bulutların akışlarını izliyor. Baharın rüzgâra mecbur oluşunu düşünüyor. "Acaba erguvanlar açmış mıdır?" sorusu geçiyor aklından. "Az kaldı," diye cevaplıyor kendi sorusunu. Masadaki kitaba uzanıyor.

O arada biz kendimizi sorgulayalım: Onu neden hep "kadın" diye anıyoruz, başka bir hitap bulamaz mıyız? Balkon



masası metal değil de ahşap bir masa olsaydı, üzerinde, yanlardan iki karış dökülen, etekleri desenli düz renk bir örtü olsaydı ne fark ederdi? Masada bodur kaktüs yerine iki günde bir sulanması gereken bir bitki olsaydı? Sandalye niye bir tane, başka kimse yok mu bu evde? Kitap okuyor olmasaydı, ojelerini silseydi ne olurdu? Doğalgaz faturası ile bakışsaydı veya *Tinder* denilen, "Yakın civarda sevişmeye müsait kimse var mı?" haritasında gezinseydi? Başka biri mi olurdu o zaman? Şu haliyle kim ve nasıl biri ki bir-iki şey değişince başka biri olabiliyor?? Buraya tek soru işareti yetmezdi çünkü cümle kendi içinde iki soru barındırıyor.

Kadın bir satırın daha altını çizdi: "Uzaktaki dağlar izopren mavisiydi."

Acaba bu mutfağa hiç gelmeseydik, bir kedinin yürüyüşüne bakıp insanlar için ortak mekân tasarlayan, erguvan ağaçlarını düşünen ve okuduğu kitapta renkleri tanımlayan cümlelerin altını çizen birini hiç rahatsız etmeseydik. Kirpi Saçlı Adam ile kalsaydık, beraber Aziz Bura pazarına gitseydik. İşte sahil, ılgın ağaçları ve açık denize karşı küçük bir pazar yeri. Bir köşede geniş vitrini ile peynir, zeytinci. Birkaç sebze meyve, yeşillik tezgâhı. Dut kurusu, badem, ceviz içi vs. ile kuruyemişçi. Havlu, çarşaf, nevresim vb. tekstil ürünleri satan bir tezgâh. Üstlerinde yağmur ve güneşten koruyucu bir branda. Brandanın dışında yere serili örtüler üzerinde çevre köylerden bahçe ürünleri, yumurta, keçiboynuzu pekmezi, yabani kekik, ev yapımı börek çörek satan teyzeler. Bazı teyzelerin yüz derileri zeytin ağacı gövdeleri gibi kırış kırış. Mesela tülbentten biraz büyükçe bir tezgâhta üçbeş bahçe ürünü ot, el yapımı çörek vs. sergileyen Kara Güllü'nün mimiksiz, kaya netliğinde duru yüzü. Oğlu ilgisiz, gelini kaçmış, torunlarına o bakıyor diyorlar.

Yeni bir satırın altını çizdi kadın: "Reykjavik'e gece yarısı, kayısı rengi bir gökyüzü altında indim."

O esnada Kirpi Saçlı Adam, dergi yazılarından kazanmış olduğu bir milyon dolar ile pazara gitmiş ve çörekotlu keçi peyniri, taze soğan, acı sivri biber almış olarak eve dönerken, heyecanla beklediği şeyi, Nezihe Hanım'a gönderdiği hikâyenin cevabını almış olsaydı:

"'Hikâye demeye gönlüm varmıyor,' demiştiniz. Gönlünüzün sesine inanın. Bu durumda sonu havada kalmış, kalmamış bir önemi yok. Fakat 'Arzuhal' başlığı, yazı ile uyumlu. Yani bir arzu hali ve halin dışavurumu açısından."

Nezihe Hanım'ın cevabı Kirpi Saçlı'nın heyecanını un ufak etseydi, tuz gibi dağıtsaydı. Tuz zerreleri bir taş kütlesi oluşturup kilit taşı şeklini alsaydı. Kirpi Saçlı, kucağında el yakan bir kilit taşı ile mahalle delisi gibi ortalıkta kalakalsaydı.

Şöyle olsaydı, böyle olsaydı dilini bırakalım. Olan oldu diyelim. Bırakalım kendi düşünsün. Gün yine ağarmakta olsun.

Gün

Ağarırken uyandım. Daha da uyurdum belki ama rüyamda bir arabaya çarptım. Arabanın suçu yok, ben ona çaptım. Otuzlu yaşlarda, V yaka bluzlu bir kadın beni sokak kapısından uğurluyordu. Kapı caddeye bakıyordu. Caddeden arabalar geçiyordu. Kaldırım boyunca uzaklaşırken birkaç adımda bir dönüp geriye, beni uğurlayan kadına bakıyordum. Hâlâ kapıdaydı. Niye dönüp geriye baktığımı soruyordum kendime. Ayrılmak, uzaklaşmak istemediğim, "geri dön" işareti beklediğim için mi, yoksa ben uzaklaşırken ar-

dımdan yüzü, bakışları, bedeninin duruşu ile, nasıl bir ifade ile baktığını görmek için mi? Hissettim ki gidiyor oluşum kadının umurunda değildi. O nezaketi ve hatırbilirliği ile bir misafirini uğurluyordu sadece. Ben ise kendi kendime gelin güvey... O esnada yola taştım ve küt.

Bu sabah ilgilenmiyorum günün nasıl aydınlandığı ile. Renkler, ısınmaları, ışığın halleri, oluşun anbeanlığı, tazeliği, diriliği, biricikliği, hiçbiri umurumda değil. Zaten her sabah olan bir şey. Bugün benim yarı karanlığımın sabahı. Son cümlem abartılı, teknik olarak sorunlu. Olsun.

Dün eve kucağımda bir kilit taşı ile döndüm. "Kilit taşı nedir?" denirse, birbirine diklenerek kafa kafaya gelen iki zıt kuvvetin tam ortasına yerleşen ve onları kendi inatlarına kilitleyen bir Zen icadıdır derim. Tanımda ısrar etmem. Tartışacak havada değilim. Ev, "Taş yakışmış," dedi. Kinaye mi yapıyor, hakikati mi dile getiriyor? Sormak gelmedi içimden, sessiz kaldım. Derdim ile kaldım. Derdim Nezihe Hanım'ın hikâyeme cevabı idi: *"Sizin de hikâye demeye gönlünüzün varmadığı gibi..."*

Nezihe Hanım haklıydı. Üstelik gönlümü şahit kılarak bu cevaba çanak tutmuştum. Fakat cevap bana neden sert geliyor? Kibir mi? Reddedilmişlik hissi, gönül incinmesi mi? İşler istediğim gibi gitmiyor şeysi mi? Ne!? Ben bir aptalım da kabul mu edemiyorum? Mesele yine kabule mi geldi? Her neyse o kabul denilen şey! Kendime izah edemediğim bir şeyler var. Kelimelerim yetersiz veya ne hissettiğimi kavrayamadım. Durup düşünmeye ihtiyacım var. Belki de Nezihe Hanım'a teşekkür edip defteri kapatmam lazım: "Bir yanlışlık olmuş, rahatsız ettiğim için özür dilerim, şudur budur..."

Bu hoş olmaz. Kapıdan iki laf edip kaçmak gibi olur, yakışık almaz. İyi kötü bir tanışıklığımız, sohbet etmişliğimiz, bana ayırdığı vakit, verdiği emek var. Defteri kapatmaya gönlüm yok. Bundan eminim. Nezihe Hanım zaman zaman beni sarsıyor ama zihnimi de açıyor. Ayrıca onunla iken çok rahatım. Mesela gülerken eksik dişlerim ile nasıl görüneceğimi sorun etmedim hiç. Nezihe'nin bu gibi dış görüntülerden hareketle insanı yargılayan biri olmadığını, ona güven duyduğumu, inandığımı daha önce söylediğimi hatırlıyorum. Fakat cevabı neden bana sert geliyor? Benden ümitvar olduğunu söylemiş ve zaman zaman bana gülümseyen birinin cevabı üstelik! Portakal çiçeği aşkına, derdim ne benim?

Güneş

Bir mızrak boyu yükseldi ve "Kalk artık," dedi. "Kalk, evi selamla, ketıla su koy, küçüksuya git." Kalkamam. Meşgulüm, düşünüyorum, Nezihe ile konuşuyorum.

Sizinle tanışmazdan evvel yaz bitimiydi Nezihe Hanım. Yazlıkçılar şehirlerine dönmüş, Aziz Bura sahilleri, kaldığım ev boşalmıştı. Göçmen kuşlar gibi dönüp gelmiştim. Yerzinga'dan, dağlar denizinden gelmiştim. Gelir gelmez bir farzı yerine getirir gibi tuzlu suya girdim. Sinüslere iyi geliyor. Balkonda begonviller azmışlardı, budadım. Tanıdıklara selam verdim, hâl hatır ettim. Sonrası hep aynı. Evi süpür, balkonda kahve iç, çamaşır yıka, kurut. Masaya otur, notlar al. Alışveriş et, yemek yap, bulaşık yıka. Sabahları git denize bak yerinde duruyor mu? Unlu mamuller hanımefendisine uğra, poğaça al. Kahvede bir çay iç. Günün sohbetlerine kulak ver. Eve dön. Yolda karşılaştığın tanıdıklara selam ver. Tanımadıklarına da selam ver. Dergiye bu ay ne yazayım diye düşün. Haberlere bak, yeni cezaevi inşaatları hızlanmış, yine inşaatlardan işçiler düşmüş. Dul ve yetimlerin hayatla-

rına nasıl devam ettiklerini merak et. Yaklaşan kışa hazırlık yap, odun, çıra tedarik et. Gün ağarırken uyan pencereden bak, sabahları evi selamla. Her şey bildiğimiz gibi.

Bir değişiklik olarak genç bir kadın ile tanıştım. Yani bana nazaran genç. Aziz Buralı değil, o da dışarlıklı. Güzel güzel sohbetler ettik. Bir gün beni eve yemeğe davet etti. Bir abla, bir enişte ve küçük bir yeğen ile yaşıyor. Gittim. Gitmez olaydım. Biz balkonda sofradaydık ki enişte arabası ile geldi. Selamsız sabahsız bizi geçti, eve girdi. Abla da peşine gitti. İçeriden sevimsiz tartışma sesleri geldi. Enişte yine selamsız sabahsız arabasına bindi çekip gitti. Beni eve davet eden kadın mahcup bir edayla, "Sen git," dedi. "Kalk Abidin," dedim içimden, "gidiyoruz." Eve döndüm. Ev tek kelime etmedi. Sağa sola baktım. Ocak kirli göründü gözüme. Sildim, pırıl pırıl yaptım. Bir-iki gün sonra kadın ile oturup konuştuk. Öyle şeyler anlattı ki, "Enişten sana âşık mı?" diye sordum. "Ablam da aynı şeyi sordu," dedi. Bu son görüşme oldu. Kısa anlattım ama uzun olsa ne olur?

İki gün sonra bir akrebin kuyruğuna bastım. Akrebin şanssızlığı diyelim. Sen kalk, muhtemelen begonvilden balkona tırman, nasıl becerdi isen balkon kapısı sinekliğinin bir kenarından eve sız, koridoru, salonu bir uçtan öbür uca geç, masa kenarı tekli koltukta oturan bana, ayağımın dibine girecek kadar yaklaş. O esnada ben bacak bacak üstüne atmış, cep telefonumdan bir şeyler okuyor olayım. Artık kader mi tesadüf mü her ne ise akrep ayağımının dibine geldiğinde ben yorulmuş bacağımı değiştiriyor olayım ki o esnada zehir gibi bir acı sol ayağımın kenarında.

Koltuktan fırlayıp, salonun diğer tarafına kanepeye uçtum. Çorabımı çıkarıp ayağıma, acıyan yere baktım. Ayağı-

mın kenarında cürmünden fazla can yakan minik bir kızartı var. Bir şey sokmuş da sokan ne? Cinayet mahalline döndüm, az önce oturduğum koltuğun sağına soluna baktım. Görünürde bir şey yok. Koltuğun altına da bir bakalım. İşte orada. Sarımtırak bir akrep. Kim gönderdi seni, enişte mi? Ses yok, hareketsiz duruyor. Fakat kuyruğu yan yatmış. Kırık gibi. Neden hareketsiz? Ne olur ne olmaz ben seni dibi kalın camdan mamul kül tablası ile bir ezeyim. Tepki yok. N'apcaz şimdi? İlçe hastanesine gitcez şimdi. Komşum Selçuk Abi'ye telefon edeyim, "Abi beni akrep soktu." "Gel, gidelim Kirpi." Hastahanede kıç iğnesi, eczaneden birtakım haplar. "Geçmiş olsun Kirpi, tam sokamamış belli ki, ucuz atlatmışsın." "Teşekkür ederim Selçuk Abi."

Sonra yine Aziz Bura'nın gün doğum ve batımları arasında geçip giden günler. Yine gündelik hâller, yine masa ve notlar. Günler kısalıp geceler uzadıkça notlarım özgürleşmeye başladılar: "21:40 sineği gelmedi bugün."

O günlerin birinde, bir öğle vakti eve döndüğümde, balkonda genç bir adam ile karşılaştım. Cep telefonu ile balkonu ve kendisini bir arada gösteren bir görüntü kaydının peşindeydi. Otuzunda var yok, ince uzun boylu biri. Kalakaldı ben belirince. Kızardı bozardı. Eli ayağına dolaştı, bir şeyler saçmaladı. "Bu evi biliyorum," dedi tutuk bir dil ile, "güzel insanlar yaşıyor bu evde. Bir gece kalmıştım, kız arkadaşımla."

"Ne geceymiş arkadaş," diye düşündüm. "Muhtemelen yaz idi, şimdi güz. Aylar sonra adam bu civardan geçiyormuş, o gecenin hatırına yolunu buraya düşürmüş. Burada oluşunu görüntüleyip kadına gönderecek. Bir hatırayı canlı tutmaya çalışıyor. Veya hatıra en azından adamda hâlâ canlı."

O gereksiz şaşkın, ben sakinim. Dudak kenarlarıma ince bir gülümseme iliştirip dinledim. Gülümseyişi görsün, içi rahat etsin, sarsaklığını bıraksın, derdi ne ise döksün, çeksin yoluna gitsin. Aşk mı sarsak bir şeydir, gençlik mi yoksa ikisinin bir aradalığı mı? Genç adamı kırmamak gerekir diye düşündüm. İşe yaradı. Kırılmadan, gönül rahatlığı ile gitti. Eve girdim, salon eşiğinde durdum; "Ne var ne yok güzel insanlar evi," dedim, "neler saklıyorsun benden? Bana niye nasip etmiyorsun böyle tatlı bir sızıyı?"

"Nasıl Hippi burcusun sen?" dedi ev. "Elin oğlu bir hatıranın izini aylar sonra bile sürüyor, sen çıkma evden, saklanmaya devam et."

"Her şey üzerime üzerime geliyor," dedim eve. "Fakat kıracağım ben bu zincirleri." Ne zinciri ise? İşte o ara sizi hatırladım. Ki o zaman siz, şimdiki siz değildiniz. Yavruağzı elbiseli bir kadın idiniz. Her ne yapacak ise onu yapabileceğine dair güvenli, kararlı duran biriydiniz. Belki de kararlılığa ihtiyacım vardı, sizde gördüm etkilendim. "Kararlılığı ne yapacaksın?" diye soran olsa cevap veremem. Bilmiyorum. Ama olsun, elimizde bulunsun. Bu yüzden sizi tuttum. Tutmaktan öte size tutundum. Bu cümleyi ancak şimdi kurabiliyorum. Keşke en başında farkına varsaydım size tutkulu, hatta takıntılı ilgimin içimde bir yere, bir ihtiyaca denk düşmüş olabileceğini sezebilseydim. Uzun uzun uğraşmaya gerek kalmazdı belki, yavruağzı elbiseler, Farah Diba topuzlar, drapeler falan. Sizce insan bir görüntüye, görüntünün sebep olduğu hislere bu kadar sarılır, inanır mı?

"21:40 sineğini bekliyorsa inanır."

"Bu kadar mı?"

"Şimdilik."

"Ne kadar esneksiniz."

"Ürkek, çekingen havanız dağılıyor."

"Öğreniyor insan. Hakkınızı teslim etmek isterim, katkılarınızın payı büyük. O beğenmediğiniz hikâyenin parası geldi Nezihe Hanım, ilçeye gidip yiyelim mi? Cümle davet cümlesi ama 'o beğenmediğiniz...' ifadesi ağır kinaye kokuyor. Hatta alttan alta arsızca tınlıyor. İlçeye gidelim lütfen. Gidip siyah bira içelim. Minik bir kafe var bildiğim, hafif terasvari bir konumdan açık denize, Kosta ile Anna Maria'nın adasına bakıyor. Gidelim Nezihe Hanım, mimoza ağaçları sarı sarı delirip patlamıştır şimdi. Aziz Bura'da da mimoza ağaçları var ama hepsi mülkiyet sınırları içinde. İlçede bazı yerler, kaldırımlar mesela, herkese ait. Kaldırımlar civciv sarısı ince bir örtü ile kaplanmıştır şimdi. Bir çizgi filmin içinde yürür gibi geçersiniz bazı sokaklardan. Okuduğu kitapta renkleri tanımlayan satırların altını çizen kadın siz iseniz eğer, seversiniz rengârenk sokakları. Gerçi siz renklerden ziyade renklerin tanımlanışları ile ilgilisiniz diye düşündüm ama olsun. Karadut dallarında minik pembelikler, nar ağaçlarında kızıllıklar belirdi. Beton çatlaklarında bile gelincik çiçekleri, papatyalar şunlar bunlar. O ince boyunlu narin yaratıkların taşı toprağı delip belirmeleri tatlı bir heyecan veriyor insana. Katı yüzeyleri delip kendilerini gösterebilmelerine şaşırıyorsunuz. Güzel bir şaşkınlık, içinde saygı, sevinç gibi şeyler de var. Bahar bu bence. İnsanın içinde dirime saygı duyan ve o duygudan enerji üreten bir mekanizma var. Bahar sadece dışımızda değil demeye çalışıyorum."

"Ana fikir ilçede bira idi sanki."

"Ana fikir baki Nezihe Hanım. Şimdi kalkan balığı mevsimi, bulabilsek tavada takoz kalkan, yanında bira. Güzel olmaz mı?"

"Eli yükseltiyorsunuz. İleriye kaçmak mı diyorlar buna?"

"Politik gönderme yaptınız. Var bir dilbazlık sizde de. Ama az ve öz söyleyenler meşrebindensiniz galiba."

"Sahne sizin sahneniz."

"Sahne hepimizin Nezihe Hanım. Birileri gelip katılana kadar ben alıyorum tozunu."

"Beklediklerinız mi var?"

"Beklemeyen var mı?"

"Siz ne bekliyorsunuz?"

"Bu yalnızlığı kırmayı."

"Bekleyerek mi?"

"Şimdilik evet. Yeni bir eylem planı hazırlayana kadar."

"Kolay gelsin size."

"Allahaısmarladık der gibi çıktı sesiniz."

"Benim de bir eylem planım olmasın mı?"

Ev

"Yeter yattığın," dedi, "kalk, kendine yeni bir hayat kur."

Nasıl olacağını bilmiyorum ama fikri sevdim. Kalktım, pencereden dışarıya baktım. İki adet hazır çimento kamyonu, dil bilmez dev yaratıklar gibi bahçeler, meyve ağaçları arasından haldır huldur geçip gittiler. İnşaat mevsimindeyiz. Tamir tadilatlar, kat çıkmalar, yeni binalar, çimento kamyonları, moloz kamyonları, öğle yemeklerini yiyen, toza toprağa bulanmış işçiler. Hızla yer, yemek üstüne çay sigara içer ve cep telefonlarına bakarlar. Aynı şeyleri yapıyoruz ama onlar tozlu. Sonra görünmez olurlar yüksek sezonda.

Kahvemi yaptım. Oturup Z raporu almalıyım. Kafamı toparlamalıyım demek istiyorum. Bahçelerde insan sesleri çoğaldı. Çağla topluyor Aziz Buralılar. Bahar dışarı çağırıyor, düşüncelerimi dağıtıyor. Bugün çağırma bahar, işim gücüm var. Nezihe Hanım gidici mi? Giderse n'aparız? İnsan sohbetsiz kalınca içinde bir şeyler gelişmiyor, eksik kalıyor. Kavruk mu deseydim?

Hava çok güzel, cemreler düşüyor birer birer. Çıkıp yürümeli. Deniz tarafına değil. Tepelere doğru. Artık bir şeyler değişmeli. Mesela soba boruları. Zift damlıyor borulardan.

Kokusu çok ağır. İnsanın gırtlağına yapışıyor, nefes alamıyorsun. Boruları temizlemeliyim. Eylem adamıyımdır ben aynı zamanda. Ne ile aynı zamanda? Bekleyen adam olarak aynı zamanda. Beklemek de bir eylem biçimidir. Kalk Abidin, soba borularını yakacağız. Temizleyip tekrar takacağız. Zift damlamış yerleri deterjanla sileceğiz. Süpürgeyi ıslatıp evi köşe bucak süpüreceğiz. Telefonumuzdan çöl göçebe müziği açıp aynı bilek hareketini sabırla defalarca yapacağız ve bak işte kir pas köşelerde birikmiş havlar, koltuk kanepe altı tozları, birkaç sinek ve böcek ile bahar temizliğimizin hasadı bir öbek olarak önümüzde. Ha gayret Abidin, çöl geçer gibi geçtik bu kışı. Battaniyemizi kaldıralım, çarşaf, nevresim, yastık kılıfı yıkayalım. Küskün denizcinin kıçına tekmeyi vuralım, alsın küskünlüğünü nereye gidiyorsa gitsin. Yaz geliyor Abidin. Bir mayomuz olacaktı bizim buralarda bir yerlerde.

Nihai takdim

Hoşça kal güzel insanlar evi

Şuraya bir şey yapmayalım. Duralım biraz. Kır kırlangıçlarını izleyelim. Elektrik tellerine sıralanıyorlar. Kuşu tanımasan eğer, "Bu serçelerin kuyrukları niye bu kadar uzun ve çatal?" dersin. Her kırlangıç iki kuşluk bıcırdıyor, teneffüste ilkokul bahçesi neşesi sarıyor çevreyi. Kirpi Saçlı Adam'ın çamaşır iplerine konuyorlar. Ay çekirdeği içi ufaladı yesinler diye, ilgilenmediler. Kirpi Saçlı, kır kırlangıçlarının uçarken sinek, böcek ile beslendiğini bilmiyor. Denizde şimdi. Tuzlu suya yatırıyor kendini. Öğlen olmadan, sahil kalabalıklaşmadan girer denize. On dakika suda oyalanır, çıkar. Şezlong kullanmaz, çakıllara peştemal serer uzanır. Mayosunu kurutur yattığı yerde. Tek mayosu var. Parasızlıktan değil. Bir yetiyorsa ikinci yük olur, zihni yorar prensibinde bir adam. Muhtemelen kafasında bir şeyler kuruyordur şimdi. Veya anasının dediği gibi bir tarafından uyduruyordur:

"Kıymetlim, deniz berrak ve 'gel, bir yudum iç' kıvamında çağıran bir deniz. Kıpırtısız. Balık iç çekse duyulur. Burada olsaydın keşke. Kumsala peştemal, havlu serer otururuz.

Hasır bir şemsiyenin gölgesine sığınırız. O esnada tenimiz birbirine değer. O kendiliğinden dokunuş hoşuma gider. O hoşluğun içinde ne var ki? Bir yakınlığın tescili mi? Huzur dedikleri, onaylanma hâli midir?... Sen parmak ucu ile çakılları eşeleyip küçük, renkli taşlar ararsın. Güneyden çöl rüzgârı eser. 'An' dediğimiz şey sıcaktan sarkar uzar. Tembel üşengeç dalgalar gelir, ayakucumuzu köpürtür. Kıpırtısızlığın içine kıçında mayo ile çakılı kalmak bana bir garip gelmeye başlar. Sana bakarım. Sana bakışıma bakar, 'Bir birayı ortak içelim mi?' dersin. Esasen seninki bir soru değil, 'Bir bira al gel de içelim,' demektir. 'İçmeyen namerttir,' der kalkarım. İki dakka sonra eli boş dönerim. Kumsala bira satışı yasakmıştır."

Bu düşünceler Nezihe Hanım'a değil. Nezihe Hanım'a üslubu bu değil. Şu arıza enişte yüzünden ayrı düştüğü kadına mı? Sanmam. Peki kim için bu düşünceler? Kıymetlim kim? Var olmayan biri olsa dahi kim?

Denize giderken cep telefonunu evde bırakır. Telefonuna mesaj geldi. Mesaj kış, bahar aylarında evi kullanmasına izin veren hayırlı insan, Garga Vedo'dan geliyor: "Kirpi Abi nasılsın? Durumlar nedir? Haftaya annem ve kızkardeşim Aziz Ora'ya geliyor."

Sürpriz bir durum değil, beklenen bir haber. Sadece yollara düşmenin tarihi netleşti. Nereye gidecek? Dağlar denizine, Yerzinga'ya mı yine? Yerzinga ovasına yükseklerden bakan bir bahçeye, teyzeoğlunun bahçesine çadır kuracak. Bahçenin kenarında iki gözlü küçük bir ev var ama Kirpi Saçlı yaz aylarında duvar içi sevmiyor.

Bahçenin kenarında ince bir su akıyor. Su dağdan iner gelir, bahçeye bir kenar çizgisi çizer gider. Aktığı yola, "hark" derler. İnsan eliyle toprakta açılmış bir iz. Vaktiyle Haylar

açmış. Hark, bahçenin bir köşesinde, yüz küsur yaşında bir salkım söğütün altından geçer. Onu da Haylar dikmiş. Söğütün dibine oturup suyun sesini dinlersen bir zaman geçidi açılır. Girme, geri dönemezsin. Bak yaşlı dut ağaçları da Haylardan kalma. Dut ye, öldürülmüşlerin canına değer.

Sabahları çadırın yanından sığırlar geçer, otlamaya giderler. Genç bir kadın olur başlarında. Kalkar harkta yüzünü yıkar. Teyzeoğlu semaveri tutuşturur. Çay demler iki lokma bir şeyler yerler. Teyzeoğlu arılar ile ilgilenir, Kirpi Saçlı bir kayısı ağacı altına oturur. Olgun kayısılar pıt pıt düşer ağaçlardan. Çatlar, yarılır, baygın bir koku bırakırlar. Koku karıncaları böcekleri çağırır. Koşa koşa gelirler. Mutlu mesut olur böcekler. Böcek mutluluğu da bir mutluluk biçimidir belki? Kendine göre neşesi, enerjisi olan bir mutluluk.

Akşamları günbatımında mor rengin tonları basar dağları. Acaba anasının dilinde günbatımında dağların morarmasına ne ad veriyorlar? Aziz Oralıların günbatımında bulutların pembeleşmesine "kızıl guru" demeleri gibi, burada dağların mor rengine denk düşen kelimeler ne acaba? Anasının dilini bilmiyor. Bildiği birkaç kelime ve küçükken kendisine anlatılmış bir masaldan yarım yamalak ifadeler: "layık berbeno, çıçık wazeno..." Anneannesi de anlatırdı aynı masalı. Anneanne üç dil bilirdi. Torununa "vırişik" derdi. Ara vermeden çok konuşan anlamında. Vırişik kelimesinin ait olduğu dili kazıdılar yeryüzünden, kızına iki dil kaldı. Kız büyüdü, kalan iki dilin biri daha menfi sayıldı, Kirpi Saçlı'ya tek dil kaldı. Kendini eksik hissetmesin diye okulda ona bir dil verdiler. Mrs Brown ve Mr Brown adlı bir çiftin dilini. Yetmedi, çocukluğunda kepçe kulakları vardı, şehrin sokaklarından bir dil daha aldı.

Geceleri teyzeoğlu ile bahçede oturup yıldızlara bakarlar. Yıldızlar burada çok daha parlak ve yakın. Teyzeoğlu yıldızlara bakıp bakıp evrene şaşırmayı sever. Az konuşan biridir oysa, yıldızlar ne yapıyorsa artık ona. Kirpi Saçlı teyzeoğlunun şaşırmasını sever.

Yatma vakti gelir, çadırına çekilir, küçük ışığını açıp notlarına devam eder:

"Teyzeoğlu ile dağa, yaylaya hısım akrabaya günü birlik ziyarete gittik. Artık eskisi gibi at sırtında veya yürüyerek saatlerce bir gidiş değil, motorlu araçla bir saat. Üstüne yarım saatlik bir yürüyüş. İşte üç-beş çadır, bir miktar nahır. Süt sağma makineleri var artık. ('Artık' kelimesi niye bu kadar çok dilimde?) Kadınlar çay demleyip iki lokma bir şey yedikleri kısa molalar dışında bir dakika boş oturmuyorlar. O esnada köydeki hayatlarına nazaran çok daha rahat, şakacı, özgürler. Nuray'ın küçük kızı hemşirelik okulunda okuyor. Yazları köye geliyor, yaylada anasına yardım ediyor. Çay içerken, 'Abiye giymek istiyorum,' dedi."

Eğer Yerzinga'ya gitmezse nereye gider? Ayvalık'a belki. Ayvalık kaplumbağa bağası gibi bir belde. Kaplumu çekmiş gitmiş, bağasını geride bırakmış. Başka kaplumlar girmiş bağaların içine. İnsanın yüzüne yüzüne vuruyor, "Kim var imiş biz burada yoğ iken?" sorusu. Ayvalık'a giderse eğer, Meyhaneci Nebahat'ın pansiyonunda oda kiralar. Nebahat oda kirasında indirim yapıyor Kirpi Saçlı'ya. Karşılığında tavla oyununda yeniyor sürekli. Yenmek ne kelime, eziyor.

Kıvırcık Haççenin oğlu Vedat yaşıyor Ayvalık'ta. Köfteci dükkânı çekip çeviren, müşteri siparişini ocakçıya iletirken, "... abiye bir buçuk şiş sok" dilini kullanan Haççe. Adı Hatice esasen ama bir milyon kere söyleyince değişiyor haliyle. Haççe gerektiğinde Zeki Müren'de bile olmayan sa-

ravlı Türkçesi konuşur. Rumca da bilirdi. Vedat ile Ayşegül'ü ziyarete gider. Kirpi Saçlı hatırlı konuk, çocukluk yadigârı gibi bir şey. Beraber büyüdüler. Vedat abilik yaptı ona. Kendi yaptığı şaraptan ikram eder. Kırmızı. Bir-iki kadeh sonrası Farah Diba yılları geri döner. Kadın gözlüklerinin kelebeklere benzediği yıllar. Karşı komşu vardı hani mahallede, uzak yol kaptanı. Sicilya Mafyası'na ait kargoyu Lübnan'dan aldı, yolda kaybetti. Sicilyalılar geldi mahalleye keşif için, buldular kaptanın evini. Aracılar girdi devreye, çözüldü o iş. Sohbet girgir süpürgeç yıllarına akar. Vedat, Ayhan'ı hatırlar, yüreği yanar, ağlar yine. Ayhan, Kirpi Saçlı'nın dayı oğlu. Gencecik dal gibi üniversite talebesiydi, kurtçerestler özel kamplarda öğretilmiş bir teknik ile şah damarını kestiler.

Kirpi Saçlı artık denizden eve dönsün. Elinde bir pisi otu ile dönsün, duşa girsin. Tuzlarından arınır, mayosunu, peştemalını sudan geçirir. Çıkar kurulanır, sudan geçirdiklerini balkona, çamaşır iplerine asar. Kahvaltı niyetine iki lokma bir şeyler yer. Çay, kahve alıp bir kenara oturur. Akrebin ayağından öptüğü tekli koltuğa. Ev ile bakışır. Balkonda fotoğraf çeken genç adam ile karşılaştığı günden beri, aylardır yaşadığı evin başka hangi hayatları biriktirdiğini düşünüyor. Evin sadece bir kabuk olmayıp sessiz bir tanık olduğunu düşünüyor. Mesela duvarda çerçeve içinde bir gazete kupürü var. A4 kâğıdından biraz büyükçe. "Stockholms Tıdnıngen, Fredag 22 Okt 1965" yazıyor bir köşesinde. Fotoğrafta iki adam, objektife bakıyorlar. Altyazısında "turkslottet, Ali Kocadoganoch Ergin Ahmet Dayinspekterar..." diye başlayıp devam eden uzunca bir cümle var. Adamlardan biri bu evde yıllar önce yaşamış ve yine burada vefat etmiş genç bir kadının babası. Bu kadarını biliyor. Ölümcül bir hastalığa tutulmuş genç bir kadının, belki sağlığına kavuşur diye büyük şehri bırakıp bu evde yaşamaya başladığını bili-

yor. Aziz Bura'ya, bu eve ilk geldiği, komşuları ile tanışmaya başladığı zamanlarda Kirpi'ye nerede oturduğunu sorarlardı. Tarif ederdi oturduğu evi. Vefat eden genç kadından da söz ederdi. Genç kadını hatırlardı komşular. Sırtında pançosu ve geniş kenarlı şapkası ile bisiklete binen esmer, ince uzun genç kadından söz ederlerdi. O esnada yüzlerinde bir kayıbın hüznü. Genç kadın geride babasına dair belirgin bir iz bırakmış. Annesine dair bir iz yok.

Kirpi Saçlı, kendisinin bu eve nasıl bir iz bıraktığını düşünüyor şimdi. "Burada ölsem, benden geriye kalan eşyalara izlere bakıp nasıl biri olduğumu anlamaya çalışsalar, size dair notlarımı bulsalar Nezihe Hanım. 'Köpek gibi yalnızmış bu adam,' derler, 'kış uykusuna yatıp hayatta kalmaya çalışmış ama uykuda geçen ömür ne kadar hayat içerir ki?' Siz beni savunursunuz: '*Fakat kuyruğu dik tutma çabasına dikkat edin*'."

Masadaki kitaplarına, notlarına, birkaç parça şahsi eşyasına bakıyor. Bir sırt çantası ile küçük bir el çantasına sığabilecek şeyler. Kitaplar hariç. Kitaplar çek yat kanepelerin alt haznelerine, bir dolap gözüne kaldırılabilir. Sonra bir gün, meraklı biri, evin sağını solunu karıştırırken kitapları bulabilir. Belki sadece kitaplar ile ilgilenir, kendisine göre bir şey var mı diye bakar. Belki kendisi ile sınırlı biri değildir, kitapları tercih olarak kabul eder, "Tercih sahibi nasıl biri acaba?" sorusuna gelir.

Cep telefonundaki mesajı hâlâ görmedi. Görse ne olacak ki? Zaten beklediği bir şey. Görecek ve muhtemelen, "Hadi Abidin," diyecek, "hazırlan gidiciyiz." Yapılacak şeyler belli. Evi silip süpürecek, nevresim, çarşaf yıkayacak, bir ev sonraki kullanıcılara devredilirken yapılması gerekenleri yapacak. İçme suyu, tuvalet kâğıdı, dolapta kahvaltılık bir şeyler bırakacak. Sırt çantasını ve küçük el valizini hazırlaya-

cak. Bilgisayar, kablosu, rulo haline getirilip lastikle bağlanmış not kâğıtları, hepsi aynı marka kalemler, bir-iki tişört, iç çamaşırı, az yer tuttuğu için havlu niyetine peştemal, bir süveter, katlanıp avuç içi kadar küçülen bir rüzgârlık vb. Vizesiz bir pasaport, anası evlenirken parmağına takılmış kırmızı taşlı bir ince, zarif bir yüzük. Anneanne vermiş yüzüğü kızına. Kendi evlilik yüzüğünü vermiş. Pasaport ve yüzük sırt çantasının kapaklı iç cebinde, hassas şeyler bölmesinde duracak. Bir de kitap alacak yanına. Bir şiir kitabı. Daha doğrusu yanına bir şiir alacak: "Sana buraya bazı şeyler koyuyorum. Yol boyunca aklında olsun." Pisi otu'nu şiirin yanında, sayfalar arasında saklayacak.

Bir not bırakacak eve gelecek olanlar için: "Hoş geldiniz. Merdivenin birinci basamağındaki yoğurt kabı, kedinin su kabıdır. Kedi, koyu kahve, açık sütlü kahve ve beyaz karışımı anne bir kedidir. Tek bir yavru büyüttü. Birinci basamağa alışkındır, ikinciye çıkmaz. Zararsızdır. Tuvalet sifonu bozuk, su kaçırıyor. Yaptıramadım. Vanadan kapatıyorum."

Tanışlara "allahaısmarladık" faslını halledecek. Bazıları, "Gelecek misin?" diye soracak. "Kısmetse yaz sonu, güz başı," diye cevaplayacak. Hareket günü geldiğinde gün doğmadan uyanacak, firençpires kahve hazırlayıp Nezihe Hanım ile konuşacak.

"Nasılsınız Nezihe Hanım? Bir süredir sessizim, sizi unutmuş olduğumu düşünmeyin lütfen, unutmadım. Bir sakinlik, durgunluk geldi üzerime. Durdum öylece. Güzelmiş. Böyle de olabiliyormuş. Erguvanları görebildiniz mi bu sene? Boğaz hattı vapuru ile önlerinden geçmek isterdim. Belki yunuslara denk gelirim. Başka bahara diyelim. Birazdan yola çıkacağım Nezihe Hanım, kuzeye gideceğim. Bu ifadeye hevesim vardı; 'Sabah gün doğarken kuzeye doğru yola çıktı.' Belki çizgi roman dili olarak sızmıştır içime, belki


Hoş Geldiniz

çeviri edebiyattan. Buralarda pek kullanılan bir ifade değil. Güney, deniz tatiline gitmek olarak kullanılıyor ama kuzey, pek kullanılmaz sanıyorum."





Yola inecek. Kırlangıçlar bıcır bıcırlar yine. 07.30'da Aziz Bura'dan geçişle merkez şehire giden midibüse binecek. Birkaç dakika sonra Aziz Bura, ağaçlar ağaçlar arasında kırmızı kiremitli çatıları, ılgın ağaçları dizili sahili ile aşağıda, geride kalacak. Yanında pisi otu var. Nezihe Hanım da yolda katılır belki. Belki kelimesini seviyor.

ALINTILAR 

"Kuş olsun, insan olsun /
Yalnızlık sevmeyi bilmeyenlerin icadı..."
– EDIP CANSEVER, "İdris'le Konuşma"

"Sevmek insanı yalnızlaştırıyor."
– VIRGINIA WOOLF, *Mrs. Dalloway*

V yaka bluzlu kadının okuduğu kitap:
Robert Moor, *Patikalar Üzerine · Bir Keşif*,
çev. Burcu Halaç, Kolektif Kitap